

[Justitsministeren]

vi den runde formulering og overlader det på den måde til undersøgelsesretten at gå ind i sagen, når man har indhentet det materiale, man har brug for. Sagen er ganske enkelt den, at vi ikke, hvis vi vil sikre, at det er helt uvildigt, kan gå ned i en detaljeret teknisk forklaring af, hvad det er, undersøgelseslederen skal se på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Grove):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Udvalget for Forretningsordenen. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forespørgsel nr. F 5:**Forespørgsel til miljøministeren:**

»Hvad vil regeringen gøre – med den nye viden om nitrat – for at sikre, at private brøndejere kan få lov til at drikke deres eget brøndvand?«

Af Jørgen Winther (V), Jens Jørgensen (KF) og Aage Brusgaard (FP).

(Forespørgslen anmeldt 12/10 93. Fremme af forespørgslen vedtaget 26/10 93).

Anden næstformand (Grove):

Jeg vil allerede her gøre opmærksom på, at afstemninger om eventuelle motiverede dagsordener vil blive sat på dagsordenen i morgen, torsdag den 4. november 1993.

Begrundelse**Jørgen Winther (V):**

Tre partier, Venstre, Konservative og Fremskridtspartiet, ønsker med denne forespørgsel at rejse spørgsmålet om private brøndejeres ret til at drikke deres eget brøndvand.

Efter Venstres opfattelse er der syv gode grunde til at stille denne forespørgsel.

For danske borgere bør det være en indlysende ret, at man selv kan bestemme, hvad man vil drikke, hvad man vil spise og ryge. Man må drikke alkohol – det kan give skrumpelever og hjernesknade. Man må spise flæsksteg og fed ost – det kan give åreforkalkning og hjerteblodprop. Man må ryge cigaretter – det kan skade lunger, hjerte og blodkar. Man må endog faste, lade være med at spise – det kan give hjertesvækkelse. Selv hvis et menneske ønsker at begå selvmord ved at stoppe al indtagelse af væske og føde, accepteres det også. Det er endda forbudt for læger at tvangsbehandle i sådanne tilfælde. Man har faktisk ret til at sulte sig ihjel. Men kun én ting her i livet er det forbudt at indtage: Det er forbudt at drikke vand med et nitratindhold, der er over 50 mg pr. liter.

Dette er for det andet helt barokt, for selv om man indtager 100 mg nitrat pr. liter drikkevand, er det fuldstændig ufarligt for mennesker. Det er jo underligt, at mange af de ting, som er farlige, er det tilladt at spise og drikke, men at drikke vand med nitrat, som ikke er farligt, det er altså ikke tilladt. Man må virkelig sige, at Folketinget har fået ny viden om nitrat. Det må erkendes, at Sundhedsstyrelsen bstant år efter år har misinformeret Folketinget med totalt fejlagtige oplysninger om nitrats farlighed for det menneskelige legeme. Det vender jeg tilbage til senere i mit ordførerindlæg.

En tredje grund er, at kommunalbestyrelser landet over indgiver politianmeldelse mod borgere, som bare ønsker at drikke deres eget brøndvand. Tænk engang, politiet møder op og siger: Du må ikke drikke dit eget brøndvand, hvis det indeholder mere end 50 mg nitrat pr. liter!

En fjerde grund til forespørgslen er, at landbrugsministeren i juni måned 1993 udtalte, at regeringen bygger sin nitratpolitik på Sundhedsstyrelsens oplysninger om nitrat. Når så Sundhedsstyrelsen giver forkerte oplysninger, må man vel forvente, at man ændrer holdning og politik.

En femte grund er, at Kræftens Bekæmpelse anbefaler, at man skal spise spinat, salat og rødbeder, fordi det forebygger kræft. I disse emner er der utrolig meget nitrat.

En sjette grund er, at kroppen faktisk producerer nitrat hver dag, det, vi kalder endogen produktion.

[Jørgen Winther]

En syvende grund er, at flere embedslæger rundt om i Danmark har udtalt, at en grænseværdi på 50 mg nitrat pr. liter er som en åbenbaring fra himlen; det savner ethvert medicinsk grundlag at anse dette for farligt.

Venstre har således syv gode grunde til at stille denne forespørgsel og håber nu, at regeringen vil indtage en mere fornuftig holdning til nitrat.

Besvarelse

Miljøministeren (Svend Auken):

Hr. Jørgen Winther nævnte syv gode grunde – eller det, han kaldte gode grunde – til at rejse denne forespørgsel. Jeg tror, det var beskedenhed, der gjorde, at hr. Jørgen Winther ikke nævnte den ottende og egentlige grund til, at denne forespørgsel bliver stillet, nemlig den omstændighed, at der skal være valg til kommunalbestyrelser og amtsråd den 16. november i år.

Hvis jeg skal sammenfatte vores politik på dette område, er den den, at den nuværende regering viderefører den politik vedrørende de private brønde, der blev fastlagt i sin tid efter internationale anbefalinger af KVR-regeringen, derefter videreført af KV-regeringen, bekræftet her i Folketinget både af Venstres sundhedsminister og af den konservative miljøminister, at det er regler, der i øvrigt gælder i alle de lande, vi normalt sammenligner os med, Tyskland, Holland, Storbritannien, Norge, og at reglerne administreres smidigt ude i kommunerne og giver anledning til meget få klager. Jeg kan ikke huske det nøjagtige tal, men jeg tror, det er noget med ca. 30 klager til Miljøstyrelsen, vi alt i alt havde på dette område sidste år. Derfor er der efter min opfattelse alene tale om et indslag i den kommunale valgkamp og ikke om et seriøst bidrag til en fornuftig diskussion om disse spørgsmål.

Jeg vil gerne svare hr. Jørgen Winther på spørgsmålet om den nye viden om nitrat med at sige, at hvis man, som jeg forstod på hans begrundelse, henviser til de desværre fejlagtige oplysninger, som Sundhedsstyrelsen tidligere har givet om de såkaldte blå børn, er sundhedsministeren til stede og selvfølgelig parat til at svare på eventuelle spørgsmål i den forbindelse.

Sagen om antallet af de blå børn ændrer imidlertid ikke efter regeringens opfattelse ved

det sundhedsmæssige grundlag for drikkevandsreglerne, idet disse jo har et bredere sigte og i øvrigt bygger på Verdenssundhedsorganisationens anbefalinger og også ligger til grund for EF's regulering på dette område. Jeg synes, det kræver en imponerende selvtillid, når hr. Jørgen Winther siger, at grænsen på de 50 mg savner enhver lægelig begrundelse. Når Verdenssundhedsorganisationen har udtalt, at det er ud fra forsigtighedssynspunkter og en bred kreds af hensyn, synes jeg alligevel – selv om jeg anerkender hr. Jørgen Winthers baggrund og store indsigt og sagkundskab på området – at det kræver en imponerende selvtillid af hr. Jørgen Winther at underkende Verdenssundhedsorganisationen. I den forbindelse underkender den tidligere konservative miljøminister også den tidligere Venstresundhedsminister.

Men vi kan altså notere os, at hr. Jørgen Winther ser sig i stand til at underkende alle disse instanser, underkende ikke bare Danmarks politik, men også den politik, der føres i alle de lande, vi normalt sammenligner os med. Og det er klart, at viden og indsigt på så højt et niveau gør det svært for os almindelige dødelige at formulere os i diskussionen.

Jeg vil dog gerne som svar på det stillede spørgsmål sige, at det ikke er regeringens politik at sikre private brøndejerers ret til at drikke deres eget brøndvand uanset vandets kvalitet. Det var heller den tidligere regerings politik. Regeringens politik er derimod at sikre alle adgang til rent drikkevand, og dette sikres efter regeringens opfattelse af de nuværende regler, der, som jeg har sagt et par gange tidligere, er fastsat af tidligere borgerlige regeringer. Grænseværdien på de 50 mg pr. liter er fastsat på grundlag af et EF-direktiv fra 1980 om kvaliteten af drikkevand, og det baserer sig som sagt på Verdenssundhedsorganisationens retningslinjer.

I Danmark valgte KVR-regeringen at lade grænseværdien gælde alt drikkevand og altså også vand fra private brønde, selv om dette ikke er omfattet af EF's direktiv. Drikkevand er et helt fundamentalt fødemiddel, som alle mennesker har behov for. Det er derfor en målsætning, at alle skal have adgang til god drikkevand, det vil sige vand, der opfylder drikkevandsbekendtgørelsens krav. Det er baggrunden for, at bekendtgørelsens krav til

[Miljøministeren]

god drikkevandskvalitet er gældende for såvel almene vandværker som for private brønde og boringer.

Dermed være naturligvis ikke sagt, at enhver overskridelse af grænseværdien for nitrat på 50 mg pr. liter er ensbetydende med, at vandforsyningen af den grund bør lukkes. Dette fremgår af drikkevandsbekendtgørelsen og den dertil hørende vejledning. Det anføres her, at kommunerne, såfremt kvalitetskravene ikke overholdes, kan give påbud om, at anlæggets drift skal lukkes midlertidigt eller for bestandigt, eller at der skal træffes andre forholdsregler.

Som reglerne er udformet, har kommunalbestyrelserne altså en mulighed for at føre en lempelig administrativ praksis. I de tilfælde, hvor overskridelsen ikke under de aktive forhold skønnes at være sundhedsfarlig, kan kommunalbestyrelsen nøjes med at tage analyseresultatet til efterretning.

I vurderingen af sundhedsfaren indgår også ting som f.eks. de hygiejnemæssige forhold og indholdet af bakterier. I den sammenhæng er det værd at lægge mærke til, at den eksisterende lovgivning på området giver kommunalbestyrelsen beslutningskompetencen i forhold til, hvornår og hvordan der skal skrives ind over for overtrædelse af kvalitetskravene. Det vil sige, at på dette område gælder det kommunale selvstyre og det kommunale ansvar.

Det er min opfattelse, at der generelt administreres meget fornuftigt lokalt, og at kommunerne i det store og hele er opmærksomme på, at der skal foretages et konkret skøn over den enkelte ejendoms forhold, og at dette skal ske, før der skrives ind. I den forbindelse har Miljøstyrelsen gjort opmærksom på, at der bør lægges vægt på overskridelsens størrelse, nærliggende forureningskilder, mulighed for tilslutning til vandværk og de økonomiske forhold. Det kan imidlertid ikke udelukkes, at der eksisterer enkelte kommuner, der administrerer reglerne for håndfast. Dette bør imidlertid ikke føre til, at det decentrale princip i administrationen af reglerne bliver ændret. Det er vigtigt, at beslutninger om vandforsyning træffes så tæt på borgerne som muligt. Klageadgangen til Miljøstyrelsen er efter min opfattelse tilstrækkelig til at forhindre en urimelig administration af reglerne. Og som jeg nævnte det før, er det kun få klager, myndighederne modtager om året.

Jeg kan oplyse, at den tidligere miljøminister ved brev af 30. oktober 1991, altså for kun 2 år siden, til samtlige kommuner anførte, at bestemmelserne i bekendtgørelsen om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg opretholdes i fuldt omfang. I brevet anbefalede ministeren kommunalbestyrelserne dels at fare med lempe, dels at der i hver enkelt sag træffes en konkret afgørelse. Jeg agter i nærmeste fremtid at skrive til kommunerne for at indskærpe denne henstilling om at fare med lempe.

Jeg er ikke nogen ubetinget beundrer af alt, hvad der skete under tidligere regeringer. Men jeg synes, at man her har haft en absolut heldig hånd. Det er klart, at det var en afbalanceret holdning med på den ene side vægt på de sundhedsmæssige synspunkter, beskyttelse af børn osv. og på den anden side hensynet til lokalsamfundets mulighed for at træffe afgørelser tilpasset området.

Hvis tingene fungerer godt og velafstemt, hvorfor skal man så, fordi man har fået en ny regering, ændre den tidligere regerings politik? Hvorfor? Og hvorfor skal man gøre det på foranledning af de tidligere regeringspartiers forespørgsler? Det forbliver en gåde for mig og – tror jeg – det store flertal af Tingets medlemmer.

Forhandling

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Lige en kommentar til ministerens bemærkning om, at denne forespørgsel udelukkende var stillet på grund af det kommende kommunalvalg.

Jeg vil gerne lige forklare både ministerens forgænger og den nuværende minister, at jeg faktisk har sendt mange spørgsmål angående nitrat i vandet.

Jeg vil også gøre opmærksom på, at den debat, der har været, har afstedkommet, er der er udsendt retsudskrift fra dombogen for flere, der er blevet sagsøgt af kommuner. Jeg har fået breve fra fire brøndejeere i Skive, som Skive Kommune har rejst retssag imod med påstand om, at deres brønde skulle nedlægges. Jeg har fået henvendelse fra en Einar Møller fra Vattrup ved Kjellerup. Han er 70 år, og han betaler i dag 500 kr. i bøder for at drikke sit eget

[Aage Brusgaard]

drikkevand. Hele den bunke er fra private brøndejeere ude over det ganske land, der føler sig trådt under fode af deres kommunalbestyrelser, fordi de ønsker at lukke deres private borer, selv om der ikke er giftholdige stoffer i deres vand, men udelukkende fordi nitratinholdet er for stort.

Jeg synes, det er en hån mod disse borgere, disse brøndejeere, at ministeren her fra talerstolen siger, at det kun er et led i valgkampen. Nej, det er et led i vort forsøg på at gøre vilkårene retfærdige for ganske almindelige borgere, nemlig fortsat at have lov til at drikke ganske almindeligt vand fra ganske almindelige brønde.

Miljøministeren (Svend Auken):

Jeg siger hr. Aage Brusgaard tak for denne lejlighed til at få præciseret, at der for mig ikke er noget odioøst i, at man rejser en debat i Folketinget som led i den kommunale valgkamp. En af forespørgerne er selv kandidat til amtsrådet, og det er jo al ære værd, at man også benytter Folketinget som platform til at inddrage spørgsmål af kommunalpolitisk interesse. Det anser jeg personlig ikke for at være noget angribeligt.

Når jeg følte mig foranlediget til at drage det forhold ind, var det alene, fordi hr. Jørgen Winther fremdrog syv grunde til, at man havde rejst debatten, uden at nævne den ottende, som for mig, tror jeg, spiller en mindst lige så stor rolle som de syv øvrige. Men vi tager meget alvorligt på spørgsmålene, og det er også derfor, jeg har svaret så indgående, som jeg har gjort, og understreget, at vi vil lægge op til denne balance mellem det generelle sundhedsmæssige og den lokale smidighed.

Martin Glerup (S):

Hovedmålet for regeringens politik på vandområdet er, at alle danske husstande har tilfredsstillende vandforsyning, men sådan er det jo ikke i dag. Undersøgelser har vist, at halvdelen af de knap 150.000 borer eller brønde – de såkaldte enkeltvandforsyninger – er forurenede med forskellige stoffer, f.eks. bakterier, fosfat, sulfat, jern, klorid, kalium og nikkel, eller overstiger grænseværdien på 50 mg nitrat pr. liter, som er grænseværdien for den kollektive vandforsyning.

Dermed vil jeg sige, at det stigende nitratindhold kun er en del af den samlede trussel mod grundvandet, selv om den nitratbombe naturligvis ikke er uvæsentlig. Nitratmængden i de øvre grundvandslag er næsten tidoblet de sidste halvtreds år. I et område fra Djursland til Limfjorden er nitratforureningen et alvorligt problem for vandforsyningen, og det må med uændret nitratbelastning forudses, at der her vil opstå problemer med at skaffe drikkevand af tilstrækkelig kvalitet i løbet af de næste ti-tyve år. Grundvandet under 100.000 ha landbrugsjord er stærkt truet. 101 vandværker i Århus, Viborg og Nordjyllands Amter leverer vand, som ikke overholder grænseværdien.

I Københavns Amt er der de sidste femten år lukket otte vandværker med 63 borer og en vandmængde på 5 mio. m³ på grund af forurening, der skyldes klorerede opløsningsmidler fra industrigrunde, og en vandmængde svarende til 25.000-30.000 husstandes årlige forbrug.

Det er en kendsgerning, at man har problemer af forskellig art over hele landet – ikke udelukkende med nitrat. For at nå målsætningen »god vandkvalitet for alle« er det nødvendigt at sætte effektivt ind over for truslen mod grundvandet. Det er en kendsgerning, at dér, hvor nitrat kan trænge ned, kan anden forurening også trænge ned, og derfor dør mange brøndejeere med en dårlig vandkvalitet. Problemet for mange familier består i, at man gerne vil have en bedre vandforsyning, og ikke i, at enkelte kommuner gennem påbud stiller krav om bedre vandforsyning.

Det er min erfaring, at kommunerne stort set behandler dette område meget fornuftigt og farer med lempe i bestræbelserne på at sikre borgerne mulighed for den bedst mulige vandforsyning.

Et godt eksempel er Aalborg Kommune, som gør en stor indsats for, at vandforsyningen uden for byområderne får et løft. De fleste af Aalborg Kommunes vandværker yder et frivilligt bidrag pr. kubikmeter leveret vand til at nedbringe udgifterne for husstande med enkeltvandforsyning. Det betyder f.eks., at 20 husstande i Ejstrup-Grindsted-området i dette efterår bliver fri for at få grumset og jernholdigt vand ud af hannerne – vand, som er ulækkert at bruge, og som ødelægger vaske- og opvaskemaskiner, og samme ordning kører i

[Martin Glerup]

f.eks. Odense Kommune. Jeg synes, det er konstruktivt, at kommunerne forsøger at finde en reel løsning på disse problemer, for vi ved fra ejendomsrådgivere og andre, der har med handel af fast ejendom at gøre, at tilfredsstillende vandforsyning er et af de vigtigste krav, når en familie overvejer at købe hus i et landområde.

På den baggrund undrer det mig, at Venstre og tilsyneladende også De Konservative nu ønsker at rokke ved den udmærkede vandpolitik, som de to partier sammen med regeringspartierne og SF hidtil har stået for.

Så sent som den 27. august sidste år spurgte jeg Venstres sundhedsminister, fru Ester Larsen, og De Konservatives miljøminister, hr. Per Stig Møller, om den daværende regerings stilling til grænseværdierne for nitrat. Jeg fik et meget klart svar, hvor ministrene henviste til Verdenssundhedsorganisationens revurdering fra 1991 og EF's drikkevandsdirektiv. På det grundlag sagde de, at de hverken ville ændre den vejledende grænseværdi på 25 mg nitrat pr. liter eller den højest tilladelige grænseværdi på 50 mg pr. liter. Det var da et klart svar, der var til at forstå.

Samtidig er der grund til at understrege, at det jo var den tidligere regering, som via den ny bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg fra 1. januar 1989 besluttede, at alle vandforsyningsanlæg – altså også enkeltvandsforsyningerne – skulle være omfattet af de generelle krav. Det var den daværende miljøminister, der sendte den vejledning og bekendtgørelse ud. Og det kunne han selvfølgelig også gøre med den viden, at man i Udvalget vedrørende en Bæredygtig Landbrugsudvikling klart havde meldt ud både fra Venstres og De Konservatives side den 30. oktober 1991 og sagt, at de to partier kunne tilslutte sig handlingsplanens mål om at halvere kvælstofbelastningen fra det åbne land til gavn for såvel grundvandet som afstrømningen til vandløb, fjorde og havområder.

Derfor undrer det mig, at Venstre og måske navnlig De Konservative fraviger denne fornuftige politik, tilsyneladende for at hoppe på hr. Jørgen Winthers nitratfelttog. Hr. Jørgen Winthers kollega Preben Rudiengaard, som er embedslæge i Ribe Amt og folketingskandidat for Venstre i Vejle, skriver i Jyllands-Posten den 7. august 1993, at han er meget tvivlrådig over hr. Jørgen Winthers nitratfelttog – udtryk-

ket »nitratfelttog« er ikke noget, jeg selv har fundet på – og jeg vil tillade mig at citere følgende fra den pågældende artikel:

»Efter min opfattelse reagerer Winther som superspecialisten, som kun ser verden gennem et lille kighul. Nitrat skal ikke ses isoleret, men som en forureningsindikator, idet nitrat i en enkeltvandsforsyning kan give os gode oplysninger om forsyningens hygiejniske kvalitet.«

Jeg må indrømme, at vi fra Socialdemokratiet synes, det er nogle fornuftige bemærkninger fra en Venstre-folketingskandidat og en læge, der er kollega til hr. Jørgen Winther, og på den baggrund må vi selvfølgelig spørge: Hvad er Venstres holdning til tingene?

Men klart er det i hvert fald, at der skal ske noget på området, og den vurdering, som embedslægen dér fremkommer med, er så ganske rigtig, for det er jo meget betænkeligt at slække på kvalitetskravene til drikkevand til danske familier.

Socialdemokratiet er af den opfattelse, at det er af uvurderlig betydning, at vi kan lukke op for vandhanen og få et glas ikkekemikaliebehandlet vand. Vi må af al kraft kæmpe mod en forureningsudvikling, som vil resultere i, at vi om nogle få år bliver tvunget til at købe drikkevand på flasker, hvilket er tilfældet i nogle andre lande, der ikke har så gode drikkevandsressourcer som vi.

Hvis vi ikke sørger for, at basis for det hele, altså grundvandet, holdes fri for forurenende stoffer, vil vi meget let komme i den situation, og det synes jeg ikke at den danske befolkning har fortjent. Derfor kan man sige, at det er lidt ærgerligt, at denne forespørgselsdebat er så afgrænset, som tilfældet er – altså kun holder sig til enkeltvandsforsyningerne. Det synes jeg er en skam ikke mindst på baggrund af de massive problemer, som truer grundvandet i hele Danmark. Set i relation til det kunne man fristes til at mene, at denne debat snarere burde afvikles i Århus Amtsråd.

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

Det er i anledning bl.a. af ministerens bemærkning om, at der var en 8. grund, nemlig at der snart var kommunalvalg. Dertil vil jeg sige, at så har Venstres ordfører i dette spørgsmål i hvert fald været meget tidligt i gang, for der kom allerede for et år siden også fra vores side

[Filt Jensen]

forespørgsel til vores egen regering, og den blev belyst fra en sundhedsstyrelse – altså fejlagtigt belyst – og ud fra det fik vi de svar, at man var nødt til at fastholde kravene på grund af hensynet til bl.a. børn.

Ministeren sagde også, at man fortsat vil fastholde dem af hensyn til de såkaldte blå børn, som vi jo altså nu har fået orientering om ikke er et problem.

Der er for kort tid siden udkommet en kort beretning om regeringens politik over for landdistrikterne, og dér gør man rede for, at det er noget meget væsentligt, at man opretholder livet i landdistrikterne, at man bliver ved med at holde dem beboet, og en af de faktorer, der netop betyder så uhyre meget derude, er, at det gang på gang sker, at nogle af ejendommene får besked på, at de ikke mere må bruge deres eget vand, men skal tilsluttes et offentligt forsyningsanlæg – et offentligt forsyningsanlæg, som koster 30.000 kr., 40.000 kr., 50.000 kr. Det gør, at den pågældende ejendom er blevet usælgelig, hvilket også betyder, som vi har kritiseret her for ganske nylig, at kreditforeningerne ikke vil give ordentlige lån i sådanne ejendomme, hvilket også bidrager til at gøre det sværere at holde landdistrikterne beboet.

Hvad angår hr. Martin Glerups bemærkning om, at hvor nitrat kan komme ned, kan også andre ting komme ned, vil jeg gøre opmærksom på, at det ikke er nogen egentlig begrundelse, idet nitrat i mange tilfælde overhovedet ikke kan komme ned, fordi det bliver denitrificeret. Det er ikke en værdig indikator.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Jeg vil gerne omtale to spørgsmål. Den direkte begrundelse fra ministrene i den tidligere regering var WHO's vurdering fra 1991 og EF-direktivet – det var det, de henviste til i hovedbegrundelsen.

Hvad angår påstanden om, at man ikke kan sælge huse, hvis de skal have en ordentlig vandforsyning, mener jeg, det forholder sig lige nøjagtig omvendt, vil jeg gerne sige til hr. Filt Jensen. Det er sådan, at man overhovedet ikke kan sælge de huse, hvis vandforsyning ikke er i orden. Folk vil simpelt hen ikke have dårligt vand at drikke, og det kan jeg godt forstå. Derfor skal vi have de ting i orden, og jeg nævnte et par kommuner, som gjorde en ind-

sats. Heldigvis er der mange kommuner, der forstår dette problem meget bedre end andre, og som gør noget for deres befolkning på en solidarisk måde.

Endelig vil jeg gøre opmærksom på, at hr. Filt Jensen måske ikke helt forstod det, jeg sagde om, at hvor nitraten kunne komme ned, kunne andet også komme ned. Jeg citerede direkte hr. Filt Jensens partifælle, der i Jyllands-Posten skrev med egne ord: Nitrat skal ikke ses isoleret, men som en forureningsindikator, idet nitrat i en enkeltvandsforsyning kan give os gode oplysninger om forsyningshygiejnisk kvalitet. Det må sådan set stå for partifællens egen regning, men jeg synes, han har ret.

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

Det drejede sig ikke om den sidste del af hr. Martin Glerups bemærkninger vedrørende Venstrefolketingskandidaten, men om hr. Martin Glerups tidligere bemærkning om, at hvor nitrat kunne komme ned, kunne også andet komme ned. Hr. Martin Glerup talte om de klorerede ting, der bl.a. havde været skyld i, at nogle sjællandske vandforsyningsanlæg måtte lukkes. Dertil må jeg sige, at der er jorder, hvor det på grund af denitrifikationsevnen tager 800 år, inden nitraten når ned, og derfor kan man ikke bruge nitrat som påviseligt grundlag for en påstand om, at vand ikke er brugbart, fordi der så også kan være andre ting. Den går ikke.

Hvad angår dette, at huse ikke kan sælges, vil jeg sige, at hvis en ejendoms vand er godt nok – og der er masser af godt vand med 70-80 mg nitrat pr. liter – er det en stor belastning at få pålæg om, at den pågældende ejendom ikke må sælges, uden at der bliver offentlig vandforsyning til den.

I øvrigt vil jeg gerne henvise til, at professor Bonnevie, som var med til at lave WHO-reglen om de 50 mg pr. liter, selv har sagt og skrevet i artikler, at 50-milligramsgrensen i et land som Danmark, hvor vi normalt ikke har bakterieholdigt vand, er overflødig, og at det ikke er Danmark, der er tænkt på i den forbindelse, men udviklingslande, hvor man ikke har bakteriefrit drikkevand, og hvor man har den holdning, at børn skal have kunstmælkeprodukter, som man rører op i det bakterieholdige vand. Det er dér, man har problemet med de blå børn, og det er de tilfælde, der er baggrun-

[Filt Jensen]

den for WHO's bestemmelse om at sætte en grænse ved 50 mg pr. liter, ikke den situation, vi har i Danmark.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

I anledning af hr. Martin Glerups tale vil jeg gerne sige, at det var, som om hr. Martin Glerup ønskede at få befolkningen til at tro, at nitrat er det samme som giftstoffer. Derfor vil jeg gerne spørge hr. Martin Glerup, om han ikke er enig med mig, når jeg henviser til, at undersøgelser viser, at f.eks. et ganske almindeligt måltid, hvori indgår spinat, indeholder mellem 500 og 600 mg nitrat, at den kost, vi normalt indtager hver dag, indeholder 100 mg, og at vi mennesker selv producerer 60-70 mg i døgnet.

Jeg så gerne, at vi kunne få debatten lidt ned på jorden, så nitrat ikke kommer til at fremstå for befolkningen som et giftstof. Nitrat er faktisk grundlaget for alt liv på Jorden.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Det er ganske rigtigt, kan jeg sige til hr. Aage Brusgaard, men det er jo lige så rigtigt, at alt skal være med måde, og det er netop det, der er tilfældet med nitrat. Hvis nitratmængden i drikkevandet udgør over 50 mg pr. liter, vil det nitrat, man får gennem mad og vand – føde-midler i det hele taget – være den hovedsagelige nitratpåvirkning af et menneskes hverdag.

I hr. Filt Jensens indlæg blev der fokuseret meget på WHO og WHO's vurdering fra 1991. Det synes jeg også er korrekt, men hr. Filt Jensen glemte at tilføje, at EF jo har indført denne grænse på 50 mg som et EF-direktiv, og derfor er det også en lidt akademisk debat, vi har, for vi har at holde os under de grænser, der er angivet i det pågældende EF-direktiv, anderledes kan det jo ikke være.

Men samtidig må man da gøre opmærksom på, at EF-området jo ikke er noget særlig udpræget ulandsområde med farlige brønde osv. Hele EF er jo et højt industrialiseret område, så det modsiger i nogen grad hr. Filt Jensens argumentation, selv om jeg ved, at det der med Bonnevie osv. har en religiøs betydning for hr. Filt Jensen.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Hr. Martin Glerup nævnte her til sidst, at nitrat var udmærket og godt, og bekræftede, at vi heller ikke kunne leve uden, men alting med måde.

Jeg vil gerne spørge, om jeg også må forstå hr. Martin Glerup sådan, at han ikke mener, man dør af at spise spinat, selv om man indtager 600 mg pr. måltid. Det svarer til 12 l vand med et nitratindhold på 50 mg. Det giver mig anledning til at spørge hr. Martin Glerup, hvor mange mennesker i Danmark hr. Martin Glerup tror drikker 12 l vand om dagen. Men selv om man drikker 12 l vand, har man altså ikke fået mere nitrat, end hvis man har spist spinat, og det er endda 12 l vand med maksimalt nitratindhold.

Hvis vi går ned til 6 l med 100 mg, har man stadig væk ikke fået mere nitrat end ved at have fået spinat til sin middagsmad.

Jeg vil gerne spørge hr. Martin Glerup: Hvor er grænsen? Når hr. Martin Glerup selv siger, at alting er godt, men med måde, hvor er mådegrænsen så henne for hr. Martin Glerup?

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Indimellem kan man jo blive forbløffet. Jeg var ikke klar over, hvad hr. Aage Brusgaard ville sige, men nu skal jeg i hvert fald sige det, jeg vil sige til hr. Martin Glerup, og det er, at det var interessant at høre, at det var en akademisk debat, og at grænserne for vores brøndvand i EF er dirigeret fra EF-direktiver, så Danmark altså skal underlægge sig fremmede landes normer osv.

Da der jo ifølge hr. Martin Glerup ikke er nogen ulandsbrønde, vil jeg gerne spørge hr. Martin Glerup, om han nogen sinde har tænkt på, at han spiser salat, grøn salat, vintersalat med 3.000 mg pr. kilo.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Til det sidste kan jeg sige ja, for jeg spiser næsten daglig salat, og det vil jeg også gøre i fremtiden.

Derudover vil jeg gøre hr. Aage Brusgaard opmærksom på, at det er vanskeligt at sige, hvad langtidsvirkningen af et for højt nitrat-

[Martin Glerup]

indhold vil være, men hovedsagen er jo, at vi her i landet dyrker forsigtighedsprincippet, og det vil sige, at hvis vi ikke kender den helt nøjagtige sammenhæng, bruger vi forsigtighedsprincippet. Jeg mener, det er fornuftigt at sætte en grænseværdi, som EF har gjort, på 50 mg pr. liter, men jeg mener også, det er fornuftigt, at kommunerne har mulighed for at gennemføre en lempelig administration af de områder, og i langt over 90 pct. af tilfældene gennemfører de jo en fornuftig planlægning, som kun har det ene formål at tilfredsstille de mennesker, der bor ude i de spredt bebyggede områder, med en god vandforsyning.

Jeg synes altså, det er en fornuftig ordning, vi har, og det sker kun i få tilfælde, at det kommunale selvstyre tager lidt hårdt fat. Det må vi leve med, når vi går ind for det kommunale selvstyre.

Jens Jørgensen (KF):

I folkehøjskolesangbogen står der en lille sang, som de fleste sikkert kender: »Som dybest brønd giver altid klare vand«, og det fortsætter nok så smukt: »og lifligst drik fra dunkle væld udrinder«.

Det kunne man vel i folketingsprog sådan lidt florumvundet oversætte til, at det er en slags kærlig omsorg for, at landets mange spæde ikke får vand med mere end 50 mg nitrat pr. liter. Den beslutning har foreløbig, kan vi så sige, tvunget mange private husstande til at læse tegnebogen for betydelige beløb, for at de kan få lejlighed til at nyde det livsalige kommunale vandværksvand.

Det videnskabelige har man været noget inde på, og det, vi vel nok kan sige som indfaldsvinkel til det, er, at nitrat i sig selv er ikke skadelig, heller ikke selv om man kommer over de 50 mg. Hovedsynderen er ikke nitrat i sig selv, problemerne opstår, hvis det, som det i sin tid blev konstateret i Ungarn, indgår i andre forbindelser.

Det er meget væsentligt, når vi beskæftiger os med vand, at vi forsøger at få en vandpolitik, hvor vi viser miljøseriositet, tager miljøhensyn og forsøger at fare med lempe. Vi skal sikre rent drikkevand, som ministeren rigtigt sagde – det er »et helt elementært fødemiddel«. Vi skal have en afbalanceret holdning til det, forsøge at sikre seriositeten i debatten og sikre, at vandkvaliteten er den bedst tænkelige.

Hvis vi bliver i det historiske, kunne man henvise til bekendtgørelse nr. 515 af 29. august 1988; det var Miljøministeriet, der dengang fastlagde de danske vandkvalitetskrav. Man tog udgangspunkt i WHO-standarden, og der indførtes i bekendtgørelsen en regelmæssig kontrol også af de private brønde, og jeg vil gerne sige, at det er en god og en rigtig beslutning, som skal fortsætte.

I 1990 fik man en vejledning fra Miljøstyrelsen, hvor man lægger op til en lempelig praksis over for de private brøndejerere. Det er en god og en rimelig vejledning, og jeg vil ligesom ministeren understrege den daværende miljøminister Per Stig Møllers brev – hvis jeg må kalde det det – fra den 30. oktober 1991, hvor man bekræfter den regelmæssige kontrol og på ny understreger, at kommunalbestyrelsernes håndhævelse er valgfri over for de private brønde.

Der foregår en debat på mange niveauer. For kort tid siden så man, at chefen for DGU pegede på nogle nye undersøgelsesresultater, og jeg synes, man skal være fair og sige, at én ting er, at vi tager en debat – det har vi brug for en gang imellem, fordi det kan understrege værdien og betydningen af, at man sikrer en god vandkvalitet – men når det er sagt, vil jeg sige, at disse grundlæggende krav og bestemmelser fra EF og synspunkterne fra WHO skal vi ikke under nogen omstændigheder tilside-sætte, heller ikke selv om vi får en stor og lang debat.

EF-direktivet har været omtalt. Lad mig sige, at EF-Domstolen jo faktisk har set på det pågældende direktiv om drikkevand og slået fast, at direktivet ikke omfatter private brønde, og at medlemslandene derfor er frit stillet.

Når jeg alligevel synes, debatten kan være vigtig, så er det, fordi man en gang imellem, som ministeren var inde på, må finde en balance i debatten, så man ikke kører over i enten den ene eller den anden grøft. Jeg har lyst til at citere en udtalelse af daværende miljøminister Chr. Christensen, som den 9. oktober 1986 sagde, at det er bevist, at der er en tydelig sammenhæng mellem mavekræft og højt indhold af nitrat i drikkevandet, og at mange småbørn er i direkte fare; konsekvensen for dem er langsom kvælning. Det ville alle jo i dag sige er forkert, og man kunne – som en avis skrev – sige, at efter den sætning blev folket tæmmet politisk til enfoldig tavshed.

[Jens Jørgensen]

Det, der er afgørende, er, at vi tager diskussionen, og at vi forsøger at understrege, at det er et kommunalt ansvar, og at den enkelte borger skal inddrages i forbindelse med de tiltag, der sker.

Jeg vil gerne slutte med at sige, at jeg er glad for de to sidste linjer i ministerens talepapir om, at der vil blive strammet op, og at det vil blive understreget, at selvfølgelig har kommunerne et ansvar, men man skal virkelig sørge for, at der sker en fair og seriøs behandling af de enkelte borgere ud fra en lang række kriterier, altså en ensartet behandling.

Jørgen Winther (V):

Jeg vil gerne starte med noget positivt, og det er, at jeg var meget glad for et par elementer i miljøministerens tale. Jeg synes, der var to gode skridt fremad som udtryk for, at Socialdemokratiet og regeringen virkelig er i bevægelse med hensyn til opfattelsen af nitrats skadelighed.

Den første ting er, at miljøministeren sagde: Det kan imidlertid ikke udelukkes, at der eksisterer enkelte kommuner, der administrerer reglerne for håndfast. Jeg er 100 pct. enig. Jeg er blevet kimet ned, jeg har nok fået omkring 200-300 telefonsamtaler og har fået utrolig mange breve fra brøndejerere, som er blevet behandlet ganske urimeligt af de forskellige kommunalbestyrelser – eller måske snarere af embedsmændene, som jo har kørt løbet. Der er tilfælde med bare 70-75 mg nitrat pr. liter, hvor man i nogle kommuner risikerer, at brønden skal lukkes, men i andre kommuner har embedslægen måske en anden holdning og siger, at dér må man gerne køre videre.

Og den anden ting, som jeg er utrolig glad for at miljøministeren sagde, er ordret citeret: »Jeg agter i nærmeste fremtid at skrive til kommunerne for at indskærpe henstillingen om at fare med lempe.« Jamen tak for det! Så tror jeg virkelig – også efter debatten her – at der er mulighed for, at mange embedslæger vil begynde at sige: Jamen op til 100 mg eller måske 150 mg nitrat pr. liter gør ikke noget, det er ikke skadeligt.

I øvrigt er det pudsigt, at vi står her og taler om nitrat, som er et kemisk stof, som er nødvendigt for planter og nødvendigt for mange andre ting, men i hvert fald indtil nu – der er

nok ved at ske en opblødning – har det været sådan, at hvis man var socialdemokrat, troede man, at nitrat var ret farligt, hvis man var SF'er eller længere ude, troede man, at det var dødsfarligt, og hvis man var radikal, så vidste man ikke rigtig; men hvis man var Venstremand eller konservativ, så mente man, nitrat var ufarligt. Derfor må man sige, at det er ret nødvendigt, at vi får en debat om dette her, for det er jo et stof, som vi alle sammen bliver udsat for en gang imellem.

Jeg lovede i mit første indlæg at vende tilbage til Sundhedsstyrelsen, og det gør jeg med ret stor interesse. I Sundhedsstyrelsen er der jo ret mange læger, som er fuldtidsansatte, og som skulle arbejde med flid og omhu, men hvor har man dog gjort utrolig mange fejl. Hvad årsagen er, tør jeg ikke rigtig vide, men jeg er meget glad for, at sundhedsministeren nu er her, for så kan vi måske her fra talerstolen få bekræftet, at Sundhedsstyrelsen har været, skal vi sige uheldig.

For det første vil jeg sige, at det at være et blåt barn på grund af for meget methæmoglobin, som det hedder, er en ganske, ganske ufarlig tilstand i Danmark, hvor vi har sundhedsplejersker og vi har læger. Bare man holder op med at give vand, som indeholder masser af bakterier, så forsvinder den blå farve jo fra børnene, og børnene bliver raske af sig selv, bare de får noget andet vand at drikke. I de sidste 20 år har der kun været ét tilfælde af blåt barn i Danmark, som er verificeret, som er sikkert. Det var i 1976, og det var i Salling, og man kan læse mere om det i Ugeskrift for Læger, hvor der står, at der var en mødding ganske tæt ved denne brønd.

Selv om sandheden er, at der kun har været ét blåt barn, har Sundhedsstyrelsen hævdet, at der har været 5 blå børn pr. år, og da jeg stillede nogle spørgsmål til ministeren her engang i juni måned, så gentog man fejlen og påstod igen, at der var 5 blå børn årligt. Sundhedsstyrelsen mener med andre ord, at der har været omkring 100 blå børn i de sidste 20 år; det siger almindelig hovedregning. Det er jo i sandhed en kraftig overdrivelse, at man kommer til at sige det. Man overdriver faktisk 100 gange.

Så kommer den anden fejl, som Sundhedsstyrelsen har gjort. Man har år efter år oplyst, at nitrat i drikkevand kan være årsag til, at symptomet blå børn, altså nitratsyge børn, op-

[Jørgen Winther]

står, altså nitrat alene; det er også ganske urigtigt, fordi der skal være bakterier samtidig. I Danmark har der været i alt 5 tilfælde, og i alle 5 tilfælde har der været masser af kolibakterier i drikkevandet. Det var fejl nr. 2, en indlysende fejl.

Tredje fejl: Sundhedsstyrelsen har gennem årene oplyst, at børn kan blive nitratsyge ved at indtage drikkevand med 50 mg nitrat pr. liter. Det sagde man sidst i 1990. Det er også ganske ukorrekt, i hvert fald efter danske forhold. Sundhedsstyrelsen overdriver faktisk tre gange her, for det sande tal ligger et sted mellem 172 mg nitrat pr. liter og 495 mg nitrat pr. liter for de blå børn, vi har haft i Danmark.

Hvorfor siger Sundhedsstyrelsen 50 mg, når det rigtige tal er 172 mg? Hvis man læser forskellige lægebøger om dette her, kan man se, at sådan er det; men Sundhedsstyrelsen har altså haft andre lægebøger eller måske andre intentioner.

Angående mavekræft har Sundhedsstyrelsen flere gange udtalt, at nitrat er forbundet med risiko for mavekræft. På det sidste er man gået over til at sige, at der måske er mistanke om mavekræft. Men flere fremragende kræftforskere, også her i Danmark, hævder, at der overhovedet ikke er videnskabeligt dokumenteret sammenhæng mellem meget nitrat i drikkevandet og mavekræft.

Det ville da også være underligt, når Kræftens Bekæmpelse siger, at salat, spinat og rødbeder forebygger kræft – det anbefaler man jo, og det er der masser af nitrat i – at nitrat i drikkevandet så skulle give kræft. De to ting hænger selvfølgelig ikke sammen.

Sundhedsstyrelsen har faktisk begået så mange fejl, at det er tankevækkende, og jeg synes egentlig, at det kunne være interessant at få en god forklaring på, hvorfor der ikke kun er én fejl, men fire fejl. Jeg kan se, at sundhedsministeren er ret uinteresseret i at følge den debat, vi for nærværende fører, men jeg håber, at sundhedsministeren var forberedt på dette her, og jeg håber da, at sundhedsministeren kan bekræfte, at de ting, jeg har sagt, er korrekte.

Jeg vil så på tre partiers vegne fremsætte et forslag om motiveret dagsorden. Det er fra Venstre, Konservative og Fremskridtspartiet, og det lyder:

»Idet Folketinget konstaterer,

- at Sundhedsstyrelsen nu har erkendt, at der kun har været ét nitratsygt barn i Danmark i de sidste 20 år,
 - at Sundhedsstyrelsen nu har erkendt, at den enkeltes kræftisiko er uafhængig af, om der er en nitratkoncentration på 0-50 eller 100 mg nitrat pr. liter drikkevand som eneste miljøindikator, og
 - at kommunalbestyrelserne som hidtil kan udtage vandprøver og give vejledning om vandets egnethed som drikkevand,
- fastslår Folketinget, at det alene er et kommunalt ansvar i samråd med den enkelte borger at træffe de relevante dispositioner, når en privat brønds nitratindhold overstiger WHO's grænseværdi.

Tinget går herefter over til næste punkt på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 8).

Jeg vil lige som supplement hertil sige, at ordene »i samråd med den enkelte borger« opfatter vi sådan, at der er en vetoret for den enkelte borger.

Jeg håber på en fortsat god debat, og jeg håber, at sundhedsministeren her fra talerstolen vil erkende, at Sundhedsstyrelsen, skal vi sige har været uheldig med sine oplysninger.

Den fg. formand (Jørn Pedersen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Denne dagsorden vil indgå i den videre forhandling.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Jeg vil godt lige sige om den dagsorden, at der ikke skal herske tvivl om, at Fremskridtspartiet hellere havde set, at den var strammet op, sådan at det helt klart fremstod, at den enkelte borger selv bestemmer over sin brønd, og om man selv vil drikke af den. Men dette er en forespørgsel rejst i samråd af tre partier, og så må vi jo bøje os lidt mod hinanden, og derfor er jeg altså gået med til denne motiverede dagsorden.

Men jeg vil sige det samme som hr. Jørgen Winther: Vi betragter det helt klart sådan, at borgeren har vetoret over for sin kommune med hensyn til, om borgeren vil drikke af sit eget vand.

[Aage Brusgaard]

Så vil jeg lige rette hr. Jørgen Winther. Han nævnte, at De Radikale inden for dette her nitratspørgsmål ikke rigtig vidste, hvor de stod; men en tidligere radikal folketingsmand, hr. Svend Haugaard, har skrevet artikel efter artikel mod den urimelige nitratgrænse på 50 mg, så De Radikale, i hvert fald de tidligere radikale folketingsmedlemmer, har en meget klar holdning til nitrat. De er nemlig kloge, de tidligere radikale medlemmer; de ved godt, at nitrat ikke er gift, men simpelt hen en nødvendighed.

Sundhedsministeren (Torben Lund):

Jeg skal gerne glæde hr. Jørgen Winther med at sige, at det er fuldstændig korrekt, at Sundhedsstyrelsen har givet forkerte oplysninger til Folketinget og til Sundhedsministeriet om antallet af såkaldte blå børn. Det er der ikke nogen nyhed i, det blev erkendt i sommerens løb. Det skrev Sundhedsstyrelsen til mig om den 16. august 1993, og jeg informerede Folketingets Sundhedsudvalg om det ved et brev af 26. august 1993. Der har altså overhovedet ikke været holdt noget hemmeligt om det, tværtimod blev det offentliggjort, der blev udsendt pressemeddelelse. Jeg har offentligt misbilliget sagsbehandlingen i Sundhedsstyrelsen, og medicinaldirektøren har på Sundhedsstyrelsens vegne erkendt, at man har givet fejlagtige oplysninger til Folketinget. Jeg troede faktisk, at den sag dermed var afgjort, men jeg kan forstå, at man kan koge lidt mere suppe på den, som flere har været inde på her, i den amtskommunale valgsituation, vi nu befinder os i.

Det vigtige for fremtiden og det vigtige for drikkevandet er jo, at der ikke er nogen ændring i den sundhedsfaglige vurdering. De sundhedsfaglige argumenter for, at man ikke ønsker at hæve grænsen for nitrat i drikkevand, er fortsat hensynet til iltmangel i blodet hos spædbørn og mistanken om risiko for udvikling af mavekræft. Det sidste omkring risikoen for mavekræft har jeg også oversendt til Folketingets Sundhedsudvalg ved et notat af 24. august 1993, som blev oversendt til Sundhedsudvalget den 26. august 1993, og vi har i øvrigt haft lejlighed til at drøfte det i Sundhedsudvalget.

Der er altså ingen ændring i den danske sundhedsstyrelsens anbefaling, og det er en an-

befaling, der fuldt ud ligger på linje med anbefalingerne fra WHO og det niveau, man har lagt sig på også i EF.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Ja, nu bliver det jo interessant. Jeg vil godt spørge hr. Jens Jørgensen, om Det Konservativede Folkeparti fortolker tingene på samme måde som Venstre og Fremskridtspartiet med hensyn til, at den enkelte har vetoret mod brøndlukning i forhandlinger med kommunen, og at det er den enkelte borger, der skal bestemme. I så fald ophæver man da fuldstændig den ligestilling, som den tidligere miljøminister, hr. Per Stig Møller, bestemte at der skulle være, nemlig at der skulle gælde de samme regler for enkeltvandsboringer som for vandværkerne ud fra den synsvinkel, at de mennesker, der drikker vand fra enkeltvandsforsyninger, er lige så udsat som dem, der drikker vandværksvand.

Jeg vil godt spørge, om hr. Jens Jørgensen er enig i de gældende grænser, sådan som han sagde, eller om det er noget andet, der er gældende fra konservativ side.

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Enten ville sundhedsministeren ikke høre efter, eller også har sundhedsministeren snakket, mens jeg havde mit indlæg. Det, jeg sagde, var jo, at der var fire fejl, som Sundhedsstyrelsen havde begået. Det er rigtigt, at angående antallet af blå børn har Sundhedsstyrelsen fået en blå tud – undskyld, de har fået en påtale, en næse – fra sundhedsministeren for at have givet fejlagtige oplysninger; men det, jeg nu fremdrager, er, at det jo ikke kun er den ene fejl, og det er det, der gør det interessant. Jeg vil gerne bede ministeren om at høre meget godt efter: Man har sagt, at nitrat i drikkevand alene kan være årsag til nitratsyge børn, blå børn. Jeg vil gerne spørge ministeren: Er det forekommet i Danmark? Hvorfor skriver Sundhedsstyrelsen det? Hvorfor skriver Sundhedsstyrelsen, at sygdommen kan optræde ved 50 mg nitrat pr. liter, når det i Danmark ikke er konstateret ved lavere drikkevandskoncentrationer end 172 mg nitrat pr. liter?

[Jørgen Winther]

Og angående mavekræft: Hvordan kan en overlæge i Sundhedsstyrelsen konkludere, at der måske er en risiko, når samme overlæge samtidig skriver, at den enkeltes risiko for at udvikle kræft er uafhængig af, om der er 0, 50 eller 100 mg nitrat i drikkevandet? Det er disse tre ting, der åbenbart er nye for sundhedsministeren, og jeg vil gerne høre, om ministeren er enig i, at Sundhedsstyrelsen også dér har givet ukorrekte oplysninger. Det er jo det, der er interessant: Man kan være uheldig én gang, men hvis man gør det fire gange, så ligner det noget, der er mere interessant.

Sundhedsministeren (Torben Lund):

Jeg kan i forhold til de oplysninger, der er givet fra Sundhedsstyrelsen, henholde mig til de papirer, der er oversendt til Folketingets Sundhedsudvalg den 26. august 1993, herunder brevet, hvori Sundhedsstyrelsen erkender, at nogle oplysninger om antallet af såkaldte blå børn har været forkerte. Hvis der er andre sundhedsfaglige spørgsmål, hr. Jørgen Winther ønsker at få belyst i denne sag, så må jeg oprigtigt talt sige, at jeg synes, hr. Jørgen Winther skulle stille mig nogle sundhedsfaglige spørgsmål med henblik på at indhente Sundhedsstyrelsens udtalelse om det. Det hører hjemme i en rent faglig diskussion. Det er spørgsmål, som alene Sundhedsstyrelsen kan svare på, og jeg synes ærlig talt, at hr. Jørgen Winther skulle respektere, at dette er en politisk forsamling, det er en lovgivende forsamling, hvor vi diskuterer politiske spørgsmål, og ikke en lægevidenskabelig konference.

(Kort bemærkning).

Jens Jørgensen (KF):

Ja, lægevidenskabelig konference eller ej, kemiske begreber eller ej – jeg havde måske indtaget lidt for meget H₂O, hvis jeg må sige det på den måde, forhåbentlig dog under WHO's faregrænse, og var derfor lige ude, mens hr. Jørgen Winther var i gang med sin ordførertale.

Jeg blev stillet et spørgsmål omkring fortolkningen af den sidste sætning: at det alene er et kommunalt ansvar i samråd med den enkelte borger at træffe beslutning. Jeg vil gerne sige meget tydeligt, at Det Konservative Folkeparti ligger helt på linje med de bekendtgørelser og vejledninger, som daværende miljøminister

Per Stig Møller udstedte. Jeg vil gerne sige, at når der står meget præcist, at det er et kommunalt ansvar, så er det et kommunalt ansvar. Når der står, at det skal ske i samråd med den enkelte borger, så betyder det lige præcis, at den enkelte borger har ret til at blive hørt. Det kan man så formulere på den ene eller den anden måde, men det, der for os er det afgørende, er, at kommunen med denne her formulering ikke uden videre kan gå ind og lukke brønde. Derfor står der så præcist, at det skal ske i samråd med den enkelte borger, man kan ikke skøjte den pågældende til side. Det er dér, vi står, det er sådan, vi læser teksten, hverken mere eller mindre, og det burde være svar nok til hr. Martin Glerup. Jeg håber, det er tilfredsstillende.

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Ja, jeg vil faktisk sige, jeg er meget skuffet og også utilfreds med sundhedsministerens svar.

I en debat, der drejer sig om mange mia. kr., bør en minister sætte sig nogenlunde grundigt ind i tingene; det har ministeren ikke gjort her. Der er virkelig forskel på, om man bliver nitratsyg, når der er 50 mg nitrat pr. liter, eller først når der er 172 mg nitrat pr. liter. Det har i øvrigt stået i mange af de svar, vi har fået, så hvis sundhedsministeren havde læst dem, ville ministeren også have været klar over det her.

Jeg kan konstatere, at dette ikke så meget er en debat om viden, det er mere en debat om religion. Socialdemokratiet vil tro, at nitrat er farligt. De lukker øjnene, når de ser de videnskabelige kendsgerninger, eller også vil de ikke engang læse om dem. Jeg forstår nu bedre, hvorfor man stadig væk er bange for det. Det er, fordi man kun ved, at Sundhedsstyrelsen har misinformeret angående antallet af blå børn: man ved altså endnu ikke, at Sundhedsstyrelsen har misinformeret angående de andre tre ting. Det har den, og det kan man jo finde ud af, hvis man gider sætte sig grundigt ind i tingene.

Miljøministeren (Svend Auken):

I de mere end 20 år jeg har haft sæde her i Tinget, har jeg aldrig oplevet en mere ejendommelig forespørgselsdebat end den, vi har i øjeblikket. Tidligere regeringspartier fører sig med voldsom kraft frem mod den nuværende

[Miljøministeren]

regerings videreførelse af den tidligere regerings politik på dette område.

De regler, vi administrerer efter, de grænseværdier, vi har, som hviler på internationale henstillinger, rekommandationer, blev gennemført under den tidligere regering. Da den tidligere regering fik at vide, som hr. Jens Jørgensen med rette gjorde opmærksom på, at EF's drikkevandsdirektiv ikke gjaldt private brønde – da Domstolen sagde det i 1988 – valgte Venstre, Konservative og Det Radikale Venstre i regering at fastholde, at der skulle gælde de samme kvalitetskrav til private brønde som til vandværksvand.

Det eneste parti, der med en vis ret kan deltage i debatten her i dag med de stærke ord, er Fremskridtspartiet. Både Venstre og Konservative valgte, da man havde chancen, at gennemføre en politik, der først og fremmest tog hensyn til sundheden.

Den nuværende regering har ikke gjort andet. Den nuværende regering har oven i købet i sin administration videreført den tidligere miljøministers og den tidligere sundhedsministers synspunkter og har endda lovet under debatten her i dag at gentage de synspunkter, som den tidligere regering gav udtryk for.

Det er det ene, der er ejendommeligt: at de tidligere regeringspartier bebrejder den nuværende regering, at den viderefører den tidligere regerings politik; det er absurd.

Det andet, der er ejendommeligt, er, at uden at der endda bliver stillet spørgsmål til det siger hr. Aage Brusgaard, der er medforslagsstiller til forslaget om motiveret dagsorden, at sætningen skal forstås på en sådan måde, at der er tale om en vetoet. Der er tale om vetoet, for uanset hvad kommunen kommer med, kan borgeren sige nej til at gøre noget ved sit usunde drikkevand. Det samme siger hr. Jørgen Winther. Hr. Jørgen Winthers og hr. Aage Brusgaards opfattelse er ensbetydende med, at den tidligere regerings beslutning om beskyttelse af de private brøndes vandkvalitet er ophævet; det siger sig selv.

Derefter spørger hr. Martin Glerup hr. Jens Jørgensen fra De Konservative, som er medforslagsstiller til forslaget om motiveret dagsorden, men her er der ikke længere tale om nogen vetoet; her er der alene tale om det meget fornuftige, at man taler sammen, inden kommunen træffer sin afgørelse.

Det vil altså sige, at man vil have Folketinget til at tage stilling til et forslag om motiveret dagsorden, der på det afgørende punkt fortolkes diametralt modsat af to af partierne i forhold til det tredje parti. Jeg tror slet ikke, Folketingets forretningsorden har forudset den situation, vi her er blevet bragt i, slet ikke! Ingen mennesker kan have fantasi til at forestille sig, at noget så tåbeligt kan foregå i folketingssalen.

Derfor synes jeg – og det er derfor, jeg har bedt om ordet på dette tidspunkt – at hr. Jørgen Winther og de øvrige forespørgere gør Folketinget en tjeneste ved at trække deres forespørgsel tilbage og diskutere med sig selv, hvad det egentlig er, de ønsker at Folketinget skal tage stilling til, og så kan vi måske på et senere tidspunkt genoptage debatten.

Hvad skal Folketinget gøre? Det ene parti siger, at det betyder én ting at stemme ja til dette forslag om motiveret dagsorden, det andet parti siger, at det betyder det stik modsatte. Disse vilkår kan man simpelt hen ikke byde Folketinget.

Jeg startede med at sige, at jeg synes, det er fint, at der gøres en indsats i den kommunale valgkamp. Jeg synes, vi må anerkende, at den kommunale valgkamp er en vigtig ting, så det skal jeg ikke bebrejde hr. Jørgen Winther og andre. Men det her, det kan man simpelt hen ikke være bekendt!

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Det, der jo er sagen, er, at virkeligheden har ændret sig. Da den gamle regering lagde disse forskellige beslutninger til grund for de nye love, var det sådan, at man troede fuldt og fast på Sundhedsstyrelsen. Det bør man jo også kunne.

Nu har Sundhedsstyrelsen så mere eller mindre erkendt, at man har givet alle disse fejlagtige oplysninger, og i Venstre har vi det altså sådan, at når virkeligheden ændrer sig, så ændrer vi også holdninger, så ændrer vi også politik.

Jeg kan da godt forstå miljøministerens forundring over, at partier, der tidligere var ansvarlige for lovgivningen, nu går i opposition til den gamle lovgivning, men det er altså sådan, at vi nu kan se, at vi har troet, at nitrat var farligt. Da jeg gik på universitetet, lærte vi og-

[Jørgen Winther]

så, at nitrat var meget, meget farligt. Mine børn, der fik undervisning i skolen, lærte også, at nitrat var farligt. Det, som hr. Jens Jørgensen læste op før, er det, som mange børn har lært: at nitrat giver den langsomme kvælningsdød, og det giver mavekræft osv. Det er jo det, man har troet. Men nu har virkeligheden ændret sig. Nu ved man – i hvert fald de, der gider sætte sig ind i det – at nitrat ikke er farligt.

Og hvis nogen mener, at det er farligt, så vil jeg gerne spørge både miljøministeren og sundhedsministeren: Kan man komme med ét eksempel på, at et menneske i Danmark er blevet syg af at drikke vand, der indeholder f.eks. 150 mg nitrat pr. liter? Hvis der er masser af bakterier eller svovlsyre eller saltsyre, så o.k., men hvis det er almindeligt vand med 150 mg nitrat, hvor vil miljøministeren og sundhedsministeren så kunne dokumentere, at et menneske er blevet syg af det? Det synes jeg kunne være utrolig spændende at få at vide, og jeg forventer svar nu.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Jeg synes, vi må holde os for øje, hvorfor vi er tre partier, der har rejst debatten. Det er ganske enkelt på grund af, at mange kommuner har været så nidkære over for private brøndejerere og forlangt deres brønde nedlagt. Det, vi ønsker at få stoppet, er den urimelige nedlæggelse af private brønde. Det har kommunerne gjort, fordi de tror, at et nitratindhold på lidt over 50 mg pr. liter er farligt, at det har givet blå børn og mavekræft osv. Men det er jo korrekt, som hr. Jørgen Winther siger, at vi nu har fået bekræftet, at der inden for de sidste 20 år kun har været ét barn, der har været nitrat-syg, og at Sundhedsstyrelsen har erkendt, at det ikke kan bekræftes, at nitrat op til 100 mg giver en kræftisiko.

Ministeren nævnte, at V og Z mente med dette dagsordensforslag, at borgerne skal have vetoret over for kommunen, når det gælder usundt vand. Det, vi snakker om, er nitrat, det er ikke kolibakterier og andre farlige ting i vandet. Her er det nitrat, vi taler om, og dér mener vi altså at borgeren skal have vetoret over for kommunen, hvis kommunen ønsker at nedlægge borgerens brønd.

Jeg vil da også godt citere lidt fra ministerens tale, nemlig de sidste to linjer, hvor ministeren siger:

»Jeg agter i nærmeste fremtid at skrive til kommunerne for at indskærpe denne henstilling om at fare med lempe.«

Det vil vel i ganske almindelig oversættelse betyde, at ministeren selv har erkendt, at mange private brønde er blevet nedlagt af nidkære kommunalbestyrelser, så selv ministeren må indrømme, at der har været problemer.

Miljøministeren (Svend Auken):

Virkeligheden har ændret sig, siger hr. Jørgen Winther: Siden januar 1993 og til oktober ser billedet helt anderledes ud. Hvad er det for en virkelighed, der har ændret sig? Ja, det er det, at Venstre og De Konservative ikke sidder i regering, men nu er i opposition og griber efter en hvilken som helst lille chance for at angribe den nuværende regering, selv når den nuværende regering ikke gør andet end at videreføre den politik, der blev tilrettelagt under den tidligere regering. Det er det eneste, der har ændret sig i virkeligheden.

Må jeg sige til hr. Jørgen Winther: Verdenssundhedsorganisationen har opretholdt sin indstilling. EF har netop i september måned i år i forbindelse med diskussionen om en mulig revision af drikkevandsdirektivet diskuteret, om der var grund til at ændre på grænsen med de 50 mg, og har besluttet at fastholde den. I England har man haft debatten, i Tyskland har man haft debatten, i Holland har man haft debatten. Alle steder er sundhedsmyndighederne ud fra et sundhedsfagligt synspunkt endt på det samme resultat som de danske sundhedsmyndigheder, nemlig at fastholde de 50 mg.

Jeg har udtrykt min store beundring for hr. Jørgen Winthers selvtilid, når han mener, at han ene mand kan sætte Verdenssundhedsorganisationen, EF-sundhedsekspertene og sundhedsmyndighederne i en række lande, som vi normalt sammenligner os med, til vægs og ene mand tilbagevise det alt sammen. Det synes jeg vidner om en overordentlig sjælden og imponerende selvtilid, en overordentlig imponerende selvtilid. Men det spørgsmål, jeg stillede til hr. Jørgen Winther, var: Hvordan vil man have Folketinget til at tage stilling til en dagsorden, som for to af forespørgerne betyder ét og for den tredje af forespørgerne betyder noget andet?

Hr. Jens Jørgensen understregede på hr. Martin Glerups spørgsmål – og jeg var glad for

[Miljøministeren]

den understregning – at man ikke ønskede at ophæve princippet om grænseværdier for så vidt angår nitratindholdet i vandet, selv ikke, når der var tale om private brønde, men støttede mit synspunkt og hr. Per Stig Møllers tidligere synspunkt om at administrere lempeligt. Det var hr. Jens Jørgensens synspunkt, hvorimod hr. Jørgen Winthers og hr. Aage Brusgaards var, at borgeren havde ret til bare at sige nej, og så skulle det have sit forblivende ved det. Det er jo ensbetydende med, at man så har ophævet den ligestilling af private brønde med vandværker, som blev indført under den tidligere regering.

Det er altså to diametralt modsatte holdninger, man stiller Folketinget over for, og derfor opfordrer jeg – og det vil jeg egentlig gerne have et svar på – forespørgerne til at trække forespørgslen tilbage og gå i enrum og diskutere, om man vil følge hr. Aage Brusgaards og hr. Jørgen Winthers synspunkt eller man er så fornuftig, at man vil følge hr. Jens Jørgensens synspunkt.

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

Det drejer sig om ministerens bemærkning om, at virkeligheden har ændret sig siden januar. Når virkeligheden har ændret sig, så er det jo, fordi Folketinget er blevet vildledt af Sundhedsstyrelsen. Det blev klarlagt her i forsommeren, og der er også her givet meget tydeligt udtryk for, at der *har* været tale om en vildledning. Det er baggrunden.

Hr. Martin Glerup udtaler, at langtidsvirkningen af for meget nitrat er vanskelig at vurdere. Mener hr. Martin Glerup så, at det er skadeligt at indtage nitrat, den nitrat, der er i grønsager? Vil det sige, at hr. Martin Glerup faktisk mener, at man skal sætte en grænse for, hvor mange grønsager folk må spise? For nitrat er altså nitrat, og det er jo ligegyldigt, om det er nitrat i vand eller det er nitrat i grønsager.

Jeg har en enkelt bemærkning mere til hr. Martin Glerup, det er vedrørende private brøndejeere. Der siger du, at de er lige så udsatte ...

Anden næstformand (Grove):

Hr. Martin Glerup.

Filt Jensen (V):

Der siger hr. Martin Glerup, at de er lige så udsatte som dem, der får vand fra den offentlige vandforsyning. Hvad er det, de er udsat for?

Sundhedsministeren (Torben Lund):

Det er til hr. Filt Jensen om det med virkeligheden, der har ændret sig eller ikke ændret sig. Der skal jeg bare ganske kort sige, at der er ingen ændring i den sundhedsfaglige rådgivning og den sundhedsfaglige begrundelse, der er for Sundhedsstyrelsen for at sige, at det er rimeligt at fastholde grænsen på de 50 mg pr. liter nitrat i drikkevand også i private brønde. Det er altså en sundhedsfaglig anbefaling, som svarer fuldstændig til den anbefaling, man også før januar havde fra WHO, og som man havde fra EF. Så for alle tre instansers vedkommende – EF, WHO og Sundhedsstyrelsen – er der en ensartet rådgivning og anbefaling om dette her. Det var der før januar 1993, og det er der stadig væk.

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Jeg stillede faktisk før et spørgsmål til miljøministeren og et spørgsmål til sundhedsministeren, og det var meget, meget simpelt, utrolig simpelt: Begge ministre mener, at nitrat er farligt – eller gør de? Det ved jeg ikke rigtig. I hvert tilfælde følger man embedsmændene; det er klart. Man tænker ikke så meget selv; hvis embedsmændene kommer med en forklaring, er det den, man følger. Men mit spørgsmål var ret simpelt, og det gik på, om bare én af de to ministre kan give mig ét eksempel på, at én person i Danmark gennem de sidste årtier er blevet syg af at drikke flere liter vand om dagen med 150 mg nitrat pr. liter eller med 100 mg nitrat.

Hvis man mener, at det er så farligt, bør man da kunne finde bare ét eksempel. Så vidt jeg husker, er der omkring fem millioner mennesker i Danmark, så man må da kunne finde ét. Eller er det ikke viden, er det bare religion? Er det kun, fordi man tror, at det måske vil være farligt på et tidspunkt? Men når de to ministre siger, at det er så farligt – eller er det ikke farligt? Det ved jeg ikke – må de da kunne komme med bare ét eksempel. Jeg har nævnt en koncentration, der er tre gange så stor som

[Jørgen Winther]

den, vi aktuelt taler om. Så må man da kunne komme med bare ét enkelt lille tilfælde. Det håber jeg meget.

Dernæst vil jeg gerne komme med en ny oplysning til miljøministeren, som miljøministeren åbenbart ikke kender til. Det er angående WHO. WHO har nemlig sagt, at man tilråder grænseværdien på 50 mg nitrat pr. liter, men hvad WHO også har sagt, er, at det er ganske acceptabelt, at der er 100 mg nitrat pr. liter i drikkevand – det glæder mig at se, at miljøministeren rynker panden; det må være udtryk for, at miljøministeren ikke var klar over det – det har Sundhedsstyrelsen skrevet i et svar til Sundhedsministeriet, som vi har fået i Sundhedsudvalget. Det er altså acceptabelt med 100 mg. Det er heldigvis en ny viden.

Men jeg kan altså konstatere, at det er ikke videnskab, men religion, vi diskuterer her i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Borgmesteren – undskyld, ministeren – ja, der forestår jo et kommunalvalg, så det kan være, det bliver borgmesteren. (*Munterhed*). Ministeren opfordrede de tre partier, der har stillet dette dagsordensforslag i fællesskab, til at bede om at få mødet afbrudt og så klargøre, hvad de mener. Det, Fremskridtspartiet mener med dagsordensforslaget, er helt klart – det har jeg tilkendegivet, og det meddelte jeg de to andre partier, så det ved de godt – at det er borgerne, der har vetoret over for kommunen. Men hvis miljøministeren er så utilfreds med, at han ikke kan tolke, hvad vi mener med dagsordenen, synes jeg nok, ministeren skulle prøve at gribe i egen barm.

Hele debatten om nitrat og en eventuel lukning af brønde kommer jo, fordi kommunerne er usikre på, hvad de vejledninger, der foreligger, betyder. Derfor vil jeg godt spørge ministeren: Hvad mener ministeren selv med sin afsluttende bemærkning: »Jeg agter i nærmeste fremtid at skrive til kommunerne for at indskærpe denne henstilling om at fare med lempe.«? Hvad vil ministeren skrive til kommunerne med hensyn til, at de skal fare med lempe? Betyder det, at ministeren vil skrive til kommunerne, at de skal acceptere 100, 200 eller 300 mg, før man griber ind og lukker en brønd? Hvad mener ministeren med, at kommunerne skal fare med lempe?

Det er det, kommunerne gerne vil vide, og det er på baggrund af usikkerhed i kommunerne, at der er blevet lukket de uheldigt mange brønde. Så jeg vil bede ministeren om at tage sig lidt sammen og fortælle os her i debatten, hvad ministeren mener med, at han vil skrive til borgmestrene rundt om i kommunerne, at de skal fare med lempe.

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

Jeg har et spørgsmål til hr. Martin Glerup, som jeg ikke har fået svar på, og jeg vil gerne gentage det. Hr. Martin Glerup sagde, at langtidsvirkningen af for meget nitrat er vanskelig at vurdere. Mener hr. Martin Glerup, at det er skadeligt at indtage det nitrat, der er i grønsager? Mener hr. Martin Glerup, at der skal sættes en grænse for, hvor mange grønsager folk må spise? Nitrat er nitrat! Uanset om det kommer fra drikkevand eller det kommer fra grønsager, er det kemisk præcis det samme.

Jeg gentager spørgsmålet: Skal der sættes en grænse for, hvor mange grønsager folk må indtage dagligt?

Miljøministeren (Svend Auken):

Vi venter stadig væk spændt på svaret på, hvordan man her i Folketinget agter at fremsætte et dagsordensforslag, der for én forslagsstiller betyder, at man skal snakke med folk, men uden at der er veto, og for de to andre betyder, at der er veto. Jeg synes, at det er besynderligt. Det ene parti mener, at reglerne er gode og skal opretholdes, og de to andre mener, at reglerne er umotiverede og bør afskaffes.

Jeg skal svare hr. Aage Brusgaard, og jeg kan bare henvise til det, jeg sagde i min tale lige inden de to linjer, som hr. Aage Brusgaard har spurgt om:

»Jeg kan oplyse, at den tidligere miljøminister med brev af 30. oktober 1991 til samtlige kommuner har anført, at bestemmelserne i bekendtgørelsen om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg opretholdes i fuldt omfang. I brevet anbefalede ministeren kommunalbestyrelsen at fare med lempe, og at der i hver enkelt sag skal træffes en konkret afgørelse.«

Og så henviste jeg i øvrigt til det, Miljøstyrelsen har gjort opmærksom på, nemlig at der

[Miljøministeren]

bør lægges vægt på overskridelsens størrelse, nærliggende forureningskilder, mulighed for tilslutning til vandværk og de økonomiske forhold, og det er disse omstændigheder, der fremgår af den tidligere miljøministers brev til kommunerne, som jeg gerne vil gentage ordlyden af.

Den fg. formand (Jørn Pedersen):

Hr. Jørgen Winther har ordet for en kort bemærkning, og så forventer jeg at vi kan komme tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Jeg skal gøre det meget kort: Nu har jeg to gange stillet et spørgsmål til de to ministre, og hvis de ikke kan svare, kan de bare gå op og sige, at de ikke har kendskab til det. Spørgsmålet er simpelt: Begge ministre mener, at nitrat er uhyre farligt, og at folk bliver syge af det, og så har jeg blot tilladt mig at udbede mig et enkelt tilfælde i Danmark – hvor der er fem millioner mennesker – hvor man kan sige, at et menneske er blevet sygt af at drikke vand med 150 mg nitrat pr. liter. Hvis det er farligt, må der også være nogle, der er blevet syge af det. Det behøver man ikke at være læge for at kunne forstå. Jeg vil bare have at vide, om man kender et tilfælde eller ikke kender et tilfælde. Jeg tror ikke, at man kender noget tilfælde, men jeg vil gerne have det at vide af ministeren.

Sundhedsministeren (Torben Lund):

Jeg forstår godt, at hr. Jørgen Winther igen og igen forsøger at få en lægevidenskabelig debat her i folketingsalen, men jeg kan sige, at det lykkes ikke hr. Jørgen Winther. Hvis der er et faktisk sundhedsfagligt spørgsmål, så stil spørgsmålet til mig, gerne gennem udvalget. Man kan også gøre det her fra folketingsalen og bede om, at Sundhedsstyrelsens vurdering af det spørgsmål kan blive indhentet. Det har vi helt naturlige tilgange til her i Folketinget. Dette er en politisk forsamling, hvor vi drøfter politiske spørgsmål og ikke faktuelle sundhedsfaglige spørgsmål, som man her vil afæske den ene eller den anden minister et svar på.

Vi kender alle sammen hr. Jørgen Winthers baggrund, og jeg forstår godt, at hr. Jørgen Winther forsøger at skyde debatten over i et lægevidenskabeligt selskabs form. Det mener jeg simpelt hen ikke er rimeligt over for Folketinget, og jeg agter i hvert fald ikke at indskibe mig i en debat af den art med hr. Jørgen Winther her i folketingsalen. Regeringen henholder sig til den sundhedsfaglige rådgivning og vurdering, vi har fra de tre instanser, der har vurderet dette spørgsmål: Sundhedsstyrelsen, EF og WHO, og de anbefalinger agter regeringen også fremover at følge.

Den fg. formand (Jørn Pedersen):

Hr. Jørgen Winther har ordet for den forhåbentlig sidste korte bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Det siger jeg tak for, for WHO siger jo, at 100 mg nitrat pr. liter drikkevand er acceptabelt. Så bør Socialdemokraterne vel også kunne acceptere det, når WHO siger, at det er acceptabelt. Men jeg ved godt, at embedsmændene i styrelserne gemmer den sætning langt, langt væk i parenteser og helt tilbage i de forskellige skrivelser, som man kommer med.

Jeg siger tak for svaret fra sundhedsministeren, som jeg egentlig tillader mig at opfatte, som om der for nærværende ikke findes noget kendt tilfælde i Danmark af, at mennesker er blevet syge af nitrat. Så jeg konstaterer endnu en gang, at det er en diskussion om religion.

Den fg. formand (Jørn Pedersen):

Vi går tilbage i ordførerrækken.

Gade (SF):

Nu har jeg snart længe siddet og hørt debatten, og der er faret lidt igennem hovedet undervejs. Det ene, jeg sådan er nået frem til ved at have hørt på hr. Jørgen Winther, er, at der er da en ting, jeg er glad for, og det er, at jeg ikke selv har hr. Jørgen Winther som læge. Det andet, jeg har tænkt lidt over, er, at jeg jo bor i samme amt, som hr. Jørgen Winther kandiderer til at få stor indflydelse i, og dertil må jeg nok sige, at hvis det skal udlægges til forsøgsamt for hr. Jørgen Winthers nitratpolitik, så vil

[Gade]

jeg altså ikke have det ret godt med at bo i det amt, men så galt går det nok heller ikke.

Det er måske ikke overraskende, at vi fortsat har denne diskussion om at bagatellisere problemerne omkring nitratformeringen generelt, for jeg ser det altså også lidt i sammenhæng med nitrat i forhold til vandløb og det ydre vandmiljø. Jeg ser det altså som en kampagne, der laves af nogle, først og fremmest fra Venstre og Fremskridtspartiet, og som ikke kun handler om en lille brøndejer, der eventuelt er kommet i klemme, og dér er jeg så mere forundret over, at De Konservative har indskibet sig på den galej. Jeg forstår også af indlæggen fra De Konservatives ordfører, at det i hvert fald ikke er helt så helhjertet, som det kunne se ud til fra første færd, og det er da rimelig tilfredsstillende.

Et eller andet sted må man vel konstatere, at det, der driver de tre partier sammen i dag, bare er noget, som nok er legitimt i politik, men som altså viser frem til et eller andet alternativ i denne sammenhæng, et sort alternativ.

Sagen er jo, at netop i spørgsmålet om forureningen fra landbruget, som også er en diskussion om nitrat i forhold til det ydre miljø, vandløbene, de nære havområder og de fjernere havområder, står vi med et af de to største miljøproblemer, vi har overhovedet. Derfor ser jeg altså dette her som en del af en sådan kampagne for at frikende landbruget i hele forureningsdiskussionen.

Det medvirker vi selvfølgelig ikke til, og i stedet mener vi faktisk at der er brug for at diskutere skærpede indgreb over for landbrugets forurening. Det har der været i flere år, men det behov bliver jo ikke mindre og mindre; det bliver større og større og stærkere og stærkere.

Så kommer diskussionen om grænseværdier generelt. Der er nogle, der diskuterer det, som om det er nogle videnskabeligt fastsatte grænseværdier og alt sådan noget. Jamen hvorfor ikke sige det, som det er? De er politisk fastsatte. De bedste grænseværdier er politisk fastsatte ud fra forsigtighedsprincippet om, at usikkerhed skal komme miljøet og menneskers sundhed til gode. De ringeste grænseværdier er fastsatte efter erhvervsinteresser – endda lige i overkanten – hvor man siger: Hvor mange døde kan I allerede i dag bevise at der er? Det er de ringeste grænseværdier. Det er den type grænseværdier, hr. Jørgen Winther vil have –

hvis Venstre overhovedet vil have nogle grænseværdier. Jeg mener, at de grænseværdier, vi skal have, skal bygge på forsigtighedsprincippet.

Det interesserer selvfølgelig heller ikke Venstre i denne sag – det kan godt undre, at man ikke interesserer sig for det – at der faktisk er EF-regler på dette område. Men nu har vi jo ikke hørt noget til den forhenværende udenrigsminister, siden han var ude at fiske – jeg tror, det var i et ikke så nitratholdigt vandløb, for det var laks, han fiskede – men det kunne jo godt være, at man lige burde have konfereret med Venstres formand, den tidligere udenrigsminister, for det er jo ikke sikkert, at han synes, det er så smart, at Venstre fører sådan en kampagne, som siger, at EF's grænseværdiregler skal man ikke rette sig efter. Det forstår jeg i virkeligheden er det signal, Venstre udsender. Det er det nok ikke, når man finlæser formuleringerne, men det er jo det politiske signal, der i realiteten udsendes.

Så er der det med private brøndejerers ret til at drikke brøndvand. Jeg er helt tilfreds med den politik, der er her: at vi fastholder grænseværdierne, men signalerer den fleksibilitet, som også blev vist af den tidligere miljøminister på dette område: at man skal tage hensyn til den enkelte. Det er jo den balance, der er i denne politik.

Derfor er det underligt for mig at høre argumentet – især Venstres og Fremskridtspartiets – om, at hver enkelt borger skulle have vetoret. Jeg kunne forestille mig, at hr. Jørgen Winther ville have udstedt et landsplandirektiv, som sikrer, at kommunerne ikke må bestemme noget som helst på dette område. Det er jo det, der ligger i Venstres melding: Kommunerne må ikke bestemme noget, for hvis den enkelte borger kommer og siger: Jeg vil ikke være med til det her, så har borgeren ret. Altså: Det kommunale selvstyre skal ikke bestemme, at der skal laves et landsplandirektiv. Så spørger jeg: Hvorfor skal den enkelte borger i landsbyen egentlig ikke have den samme ret som ham, der bor lidt længere væk, og som har sin private brønd? Han må altså også melde sig ud af den kommunale vandforsyning osv.

Det er jo ikke gennemtænkt af Venstre, eller også er det rent pjat og pjank. Det sidste er altså en mulighed, efter at man har hørt debatten her. Ellers er det bare ikke gennemtænkt,

[Gade]

for Venstre plejer jo at sige, at i lokalt selvstyre – det ved jeg meget om – er det kommunalbestyrelsen, der skal bestemme. Det er svært at møde en Venstremand ude i en kommune, som mener, at det er borgerne. Det diskuterer vi jo tit, og Venstre mener normalt, at det kommunale selvstyre betyder kommunalbestyrelsen.

Jeg tror altså, at det, hr. Jørgen Winther og Venstre er ude i, er et forsøg på at rulle miljøpolitikken tilbage, at få denne diskussion til at smitte af på diskussionen om landbrugets forurening, sådan at man prøver at påvirke udviklingen den forkerte vej, og på den baggrund vil jeg med stor fornøjelse stemme imod det dagsordensforslag, som Venstre, Fremskridtspartiet og De Konservative har stillet.

Den fg. formand (Jørn Pedersen):

Hr. Aage Brusgaard har ordet i ordførerrækken.

Aage Brusgaard (FP):

Politikerne i Danmark vedtog for år tilbage, at drikkevand med mere end 50 mg pr. liter er sundhedsfarligt, og forsøgte at bilde befolkningen ind, at det kunne give blå børn og fremkaldte mavekræft osv. Disse retningslinjer har så været gældende i mange år hos os, uden at der har været ført bevis for det fornuftige heri.

Vi ved alle, at nitrat er en betingelse for alt liv på Jorden, og at de næringsmidler, vi får at vide er de sundeste både for mennesker og for dyr, rent faktisk er de næringsmidler, der har størst nitratindhold. Hvis man f.eks. spiser et almindeligt måltid spinat, indtager man 500-600 mg nitrat. Derfor har Fremskridtspartiet altid næret skepsis over for disse politisk bestemte måltal. Vi har faktisk for mange år siden sagt, at bestemmelserne kun har til hensigt at træde den private brøndejer under fode. Man indførte dem, fordi man ønskede en afgift på vand – helt klart. Man ville samle vandforsyningerne i færre, men større vandforsyningsområder; så kunne man lægge målere ind og tage afgifter.

Nu har et flertal i Folketinget imidlertid fundet på en anden løsning, nemlig at pålægge alle brøndejere, også private brøndejere, en afgift pr. husstand. Så der er faktisk ikke nogen begrundelse længere, og derfor kunne jeg da håbe på, at et flertal i Folketinget ville være med til at hæve den grænse, der for os at se er helt urimelig.

Jeg vil ikke komme ind på alle de spørgsmål, der er stillet både i Miljøudvalget og i Sundhedsudvalget om emnet; det har både Venstre og De Konservative været grundigt inde på. Men jeg vil da sige, at det glæder mig meget, at både Venstre og De Konservative har ændret holdning, for vi kan altså ikke nægte, at det var under VK-regeringen, de eksisterende vejledninger til kommuner og amter blev forfattet.

Lovbekendtgørelse om vandforsyning m.v. er udstedt i 1985, cirkulæret om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg er fra 1984, og Miljøstyrelsens vejledning nr. 3 om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg er udstedt i 1990, altså alt sammen under en borgerlig regering, og dengang var Venstre og De Konservative ikke nemme at stikke i.

Nu er det selvfølgelig glædeligt, at begge partier har fået øjnene op for det uretfærdige i at nedlægge så mange private brønde helt usagligt. Nogle af de skærpede vejledninger, der af Folketinget er blevet indstillet til kommunerne, kommer jo på baggrund af et EF-direktiv af 15. juli 1980, som blev fortolket som gældende for samtlige vandforsyninger i Danmark. Men ved en EF-dom den 5. juli 1990 blev det fastslået, at det, som EF tog stilling til i Rådets direktiv om kvaliteten af drikkevand, var beregnet for fællesanlæg og altså ikke private boringer.

Derfor udsendte miljøministeren den 30. oktober 1991 en ny vejledning, hvori der står, at udtalelser i den tidligere vejledning om, at drikkevandsdirektivet finder anvendelse på private brønde uanset indvindingens størrelse, herefter ikke længere er korrekte. Det vil altså sige, at medlemslandene er fuldstændig frit stillede angående private brønde, men at man godt må vedtage – hvad skal vi sige? – skrappe regler for private brønde. Det er altså ikke noget man kan sige er pålagt af EF, således som bl.a. ministeren har været inde på.

Nu vil jeg godt sige, at vi hverken skal give den nuværende regering eller den tidligere regering hele skylden for lukningen af de mange private brønde rundt om i vort land, i de fleste tilfælde fuldstændig umotiveret og menneskefjendsk og faktisk i strid med grundlovens regler om privat ejendomsret. Desuden er der tale om et stort ressourcespild, idet man unødigt har lagt utrolig mange kilometer rørledning ned i jorden. Det har kostet mange unødige

[Aage Brusgaard]

ressourcer i rør, i jordarbejde og i strøm at føre vandet mange flere kilometer, end det er nødvendigt. Vi bruger altså helt unødvendigt mange ressourcer for at lave store fælles vandværksanlæg.

Når jeg siger, at det ikke blot er den nuværende og den tidligere regering, der har skylden for at lukke private brønde, så skyldes det altså, at det i mange, mange tilfælde er kommunalbestyrelsen og nidkære embedsmænd, som har fortolket vejledningerne for skrap; de har ikke taget hensyn til, at de vejledninger, der er, netop er *vejledninger* til kommunerne. Der står ikke, at en kommune skal nedlægge en brønd, hvis nitratindholdet er over 50 mg, men sådan har mange kommuner rent faktisk fortolket disse vejledninger.

Det er på den baggrund, at vi sammen med Venstre og De Konservative har ønsket denne debat, således at ministeren og regeringen kunne udsende nye, lempelige vejledninger til kommunerne. Det er så det, ministeren ikke ønsker; men han vil trods alt skrive til borgmestrene, at de skal fare med lempe, selv om ministeren ikke har ønsket at forklare Folketingets medlemmer, hvad han mener med at fare med lempe.

Nu ser det altså også ud til, at vores miljøminister er travlt optaget af at tale om andre ting end nitrat, men det er så op til ministeren.

Men så kan jeg lige gentage det, jeg har bedt om én gang, nemlig at ministeren forklarer os, hvad ministeren mener med at skrive til borgmestrene, at de skal »fare med lempe«. Er det nitratgrænsen, der skal hæves, eller hvad er det?

Den anden aften – jeg kan se, at den røde lampe ikke er begyndt at lyse endnu – læste jeg den handlingsplan for landdistrikterne, som regeringen netop har udsendt i oktober måned. Heri gives der mange eksempler på, hvad landkommunerne kan gøre for at bevare befolkningen i deres landsbyer. Der kan gives tilskud til at plante grønt, til at reklamere for sin by osv., men det, vi har brug for for at bevare befolkningen i landområderne, er ganske enkelt, at de får lov til at være i fred. Zonelovens alt for stramme regler har nedlagt masser af små virksomheder i landområderne og forhindret, at nye opstod, og har afstedkommet, at Brugsen, købmanden og slagteren har måttet lukke.

Det samme gælder, når man tvinger små private brøndejerere til at lukke deres brønd og ofre 50.000 kr. – i nogle tilfælde 100.000 kr. – for at komme på et fælles anlæg. Det har også afstedkommet flugt fra land og til by.

Med handlingsplanen for landdistrikterne vil regeringen det altså med den ene hånd åh så godt for landsbysamfundene, men med den anden hånd tager man det så igen, bl.a. ved at anlægge små private brønde og ved at opretholde amternes zonelovskompetence og ikke overlade den til kommunerne.

Hvis vi ikke får andet ud af denne debat, vil jeg håbe, at vi i hvert fald får en forståelse selv hos en lidt tung miljøminister for, at nitrat altså ikke er farligt, og at nitrat ikke har skadet mennesker i Danmark i mange, mange år, og selv om beviser er blevet efterspurgt gentagne gange, bl.a. af hr. Jørgen Winther, er der ikke kommet nogen på bordet.

Lad os nu lade være med alt det pjat og så håbe på, at vi har en regering, der lever op til sin målsætning om at ville det godt for borgerne, så vi kan lempe de regler, som er begrundede i noget helt udokumenteret og er uretfærdige, særlig over for befolkningen i landdistrikterne.

Den fg. formand (Jørn Pedersen):

Jeg kan oplyse over for hr. Aage Brusgaard, at det ikke er sædvanligt, at man fra talerstolen i Folketinget kommenterer andre medlemmers vægt. Jeg tænker på udtrykket »en tung miljøminister«.

Den næste i talerrækken er hr. Filt Jensen for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

Hr. Gade gav udtryk for, at Venstres holdning til det kommunale selvstyre var positiv. Det kan jeg bekræfte, men vi har det i Venstre også sådan, at vi mener, at det enkelte menneske skal have den højeste grad af frihed, så længe det ikke er til gene for andre.

Så vil jeg gerne erindre hr. Martin Glerup om, at jeg endda to gange har stillet et spørgsmål, som jeg endnu ikke har fået svar på. Jeg håber, jeg får det!

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Hr. Filt Jensen har jo adskillige gange spurgt, om Socialdemokratiet har intentioner om at indføre forbud mod, at folk spiser spinat og den slags, og jeg troede ærlig talt, det var en spøg, men jeg skal gerne sige, at det har vi ingen planer om.

Jeg skal også gerne gentage, at såfremt nitratinholdet i drikkevand overstiger 50 mg pr. l, bliver nitraten fra vandet det væsentligste nitratinhold i et menneskes hverdag, og det er måske derfor, at sundhedsmyndighederne har advaret imod den påvirkning. Man kunne måske spørge, om Fremskridtspartiet og Venstre kan bevise, at nitraten ikke har været skadelig. Hvis der kan nævnes bare ét eksempel på, at den ikke har været skadelig, vil vi da gerne høre det.

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

Det er til hr. Martin Glerups bemærkning om, at hvis vi kommer over 50 mg nitrat pr. l drikkevand, bliver det til en betydelig faktor i menneskets tilførsel af nitrat. Må jeg gøre opmærksom på, at det faktisk er umuligt at lave en vegetarfrokost på under 1.000 mg nitrat, og det er alene frokosten; de skal også have en middag, der skal være vegetarisk. Men alene de 1.000 mg svarer til 20 l vand med maksimumindhold, og der er altså ikke ret mange, der har et forbrug i den størrelsesorden. Derfor er der ikke logik i, at man ikke accepterer drikkevand med over 50 mg pr. l i private brønde; EF-direktivet har heller ikke nogen forordninger om, at det skal overholdes. Det drejer sig om de folk på det åbne land – og jeg kender en hel masse – der er fortvivlede over, at de bliver påduttet tilslutning til en offentlig vandforsyning, der koster 30.000-40.000-50.000 kr., for de har levet godt med det vand, de har, og har ingen sundhedsproblemer haft med det. Så det er urimeligt, at man fra offentlig side siger, at de ikke må det mere; men de må gerne drikke spiritus og ryge alle de cigaretter, de vil.

Det er den holdning, vi ikke rigtig kan acceptere. Hvorfor må der ikke være frihed, når det drejer sig om vand i folks private brønde, mens man gerne må alt andet sundhedsskadeligt? Det er en ejendommelig holdning. Jeg vil sige det samme som hr. Jørgen Winther: Vi snakker åbenbart religion i stedet for realiteter.

Mario See (CD):

Spørgerne, også den sidste taler, har bl.a. gjort gældende, at man må drikke alkohol og ryge tobak. Det er rigtigt, men vi håndhæver trods alt nogle ganske klare retningslinjer for, hvor meget alkohol der må indgå i forskellige drikkevarer, og hvor meget nikotin der må være i forskellige tobaksvarer.

Jeg går ud fra, at forespørgerne er enige i, at disse grænseværdier skal fastholdes, og det skal de naturligvis også for så vidt angår drikkevand, herunder drikkevand fra egne brønde.

Derfor er jeg vældig glad for, at i hvert fald nogle af forespørgerne fastholder, at vi skal have grænseværdier, mens der er andre, der siger eller i hvert fald antyder, at vi slet ingen grænser skal have.

I CD føler vi os i hvert fald ganske trygge ved at overlade fastsættelsen af disse grænseværdier til EF på baggrund af WHO's retningslinjer, og hvis WHO's opfattelse er ændret, sådan som det har været gjort gældende af hr. Jørgen Winther, er jeg sikker på, at Sundhedsstyrelsen vil tage de rigtige skridt på det rigtige tidspunkt. Jeg ville i hvert fald meget nødig som medlem af en kommunalbestyrelse og et miljøudvalg undvære disse klare retningslinjer.

Det er også gjort gældende, at det er kommunalbestyrelserne, der har kompetence til at beslutte i disse tilfælde, og det skal de naturligvis fortsat have med det ansvar, de har udvist, og skulle der være tilfælde, og vi er klar over, at dem er der nogle af, hvor man føler sig forkert behandlet, eller hvor man mener, at kommunalbestyrelsen har truffet en for hård beslutning, har vi jo en ganske fortrinlig klagemulighed, og den skal naturligvis også bevares.

På det foreliggende grundlag mener CD i hvert fald ikke, at der er anledning til at lave om på de gældende regler, og vi kan ikke stemme for dette dagsordensforslag.

Vibeke Grønbæk (RV):

Jeg skal ikke forlænge debatten og komme med videnskabelige betragtninger om salathoveder og rødbeder eller andre ting. Jeg synes, at det har været noget af en absurd debat, præget af det faktum, at hr. Jørgen Winther vil postulere, at nitrat ikke er farligt. Og så synes jeg, at det er beklageligt, at hr. Jørgen Winther

[Vibeke Grønbæk]

har vigtigere ting for, så han ikke kan deltage i hele debatten.

Hr. Jørgen Winther argumenterer med, at det ikke er farligt, når der ikke har været nogen sygdomstilfælde; det synes jeg er en dårlig argumentation.

Jeg undrer mig også over Venstres holdning og forstår ikke det skred, der er sket. Som det er blevet nævnt flere gange, så Venstres sundhedsminister allerede den 27. august 1992 positivt på de nuværende grænser.

Jeg var enig med De Konservatives ordfører, hr. Jens Jørgensen, i, at denne forespørgsel handler om kommunalbestyrelsernes kompetence og ikke så meget om nitrat.

Jeg vil også slå fast, at Det Radikale Venstre holder sig til WHO's og andre internationale instansers sundhedsmæssige vurderinger.

Desuden vil vi gerne præcisere det, som er blevet nævnt flere gange, nemlig at det handler om kommunernes afgørelse. Det står helt klart, at det er op til kommunalbestyrelsen i samarbejde med embedslæge og brøndejer at finde en tilfredsstillende løsning.

Jeg må også over for hr. Aage Brusgaard slå fast, at Det Radikale Venstre ikke har tanker om at ændre grænserne for nitrat i drikkevand, uanset om et medlem af vort parti mener det. Vi er tilfredse med miljøministerens redegørelse, og at man henstiller til kommunalbestyrelserne at samarbejde om disse spørgsmål. Vi mener, at det dagsordensforslag, der er fremsat, er et udtryk for fortidstænkning fra De Konservatives, Venstres og Fremskridtspartiets side. Vi vil ikke have skruet tiden tilbage, men holde fast i den politik, som også hr. Jørgen Winthers og hr. Jens Jørgensens partier har fastholdt indtil 1993.

Ole M. Nielsen (KRF):

Til beroligelse for forslagsstillerne af dagsordenen vil jeg med det samme sige, at jeg vil vise dem det hensyn at stemme imod.

Jeg er meget glad for, at vi får denne debat. Jeg har ligesom andre i lang tid været oprevet over den måde, kommunerne farer frem på over for husejere med privat vandforsyning, men jeg vil ikke undlade at gøre opmærksom på, at de gældende bestemmelser er udformet under en såkaldt borgerlig regering, således som det tidligere er nævnt.

Det skal stærkt understreges, at jeg ikke ønsker at gå ind i den debat om såkaldt ny viden om nitrat. Det er jeg ikke kvalificeret til, men jeg føler mig ikke overbevist af hr. Jørgen Winthers såkaldte dokumentationer for, at nitrat overhovedet ikke er giftigt, og jeg vil finde det fuldstændig tåbeligt at ændre grænseværdierne for drikkevand i offentlige eller fælles forsyninger.

Vi har ikke ret mange steder i landet problemer med at overholde grænsen på 50 mg, og vi ønsker selvfølgelig at fastholde en meget høj kvalitet. Min interesse i sagen er at værne om den personlige frihed, og jeg føler mig ikke overbevist om visdommen i, at samme grænse skal gælde for private brønde som for offentlig vandforsyning, men det var der jo bred politisk enighed om på det tidspunkt, så det er der ingen grund til at lave om på.

Mit ærinde er at beskytte borgerne mod kommunernes urimelige fremfærd. Efter den officielle viden er nitrat jo ikke giftigt, og jeg er overbevist om, at en mindre dosis nitrat i drikkevandet selv over en længere periode er betydelig mindre skadelig end daglig indtagelse af alkohol og nikotin i overdoser og indtagelse af den mængde lakrids, debatten har kostet mig nede på bageste række. Da det sidste ikke er forbudt, selv om det er stærkt sundhedstruende og dermed også økonomisk belastende for samfundet, har jeg meget svært ved at forstå, at man forbyder folk at drikke vand fra egen boring eller brønd.

Jeg er derfor også glad for ministerens imødekommende holdning gående ud på endnu en gang at indskærpe over for kommunerne, at de skal fare med lempe. Jeg er desværre ikke helt enig med ministeren i tilliden til kommunerne, og jeg er ikke sikker på, at man kan måle kommunernes succes på dette område ved det lave antal klager, der kommer ind. Jeg er bange for, at der er for langt fra de mennesker, det går ud over, og ind til Miljøstyrelsen, til at en klage kommer igennem. De føler sig længe inden truet af embedsmændene i kommunerne til at ryste op med slanterne og blive koblet på systemet, før de kommer til at klage.

Når visse kommuner farer hårdt frem, kan det have flere årsager, f.eks. at embedslægerne formulerer sig forskelligt om, hvor skadeligt et for højt nitratindhold kan være, og at de kommunale embedsmænd ikke er i stand til at vur-

[Ole M. Nielsen]

dere de udtalelser, lægerne kommer med, og derfor administrerer strengere, end Vejledning af 1990 faktisk kræver. Jeg lægger stor vægt på vejledningens formulering om, at man har mulighed for at meddele påbud, at man kan afvente, at det blev praktisk muligt at ændre vandforsyningen, at man kan fastsætte, at et påbud om forbedring af vandkvaliteten først skal udføres, når ejendommen overdrages eller udlejes, at man kan påklage en afgørelse til Miljøstyrelsen, og at en klage har opsættende virkning. Det er mange væsentlige ting, som, hvis de bliver administreret rigtigt, er gode nok.

Jeg mener bestemt ikke, at vi skal slække på eller ændre kravene til fælles vandforsyninger, men jeg lægger stærk vægt på, at vi ikke skal pålægge folk, for hvem det vil være en stor omkostning at tilslutte sig fælles vandforsyning, at de skal gøre det, hvis de ikke ønsker det.

Jeg vil derimod understrege, hvad der også er beskrevet udmærket i vejledningen, at kommunerne vejleder borgerne om deres drikkevand og hjælper dem med at forbedre kvaliteten på billigste måde, f.eks. ved en enkelt rensning eller en ny og bedre boring. Jeg lægger vægt på det kommunale selvstyre, men vi må henstille til kommunerne, at de administrerer, så Maren i kæret eller hendes nabo kan være tjent med det. Det indbefatter også, at kommunen bør have en solidarisk tilslutningsafgift, så Maren ikke skal betale mere eller ret meget mere end dem, der bor lige op ad hovedledningen.

Jeg vil gerne opfordre ministeren til at ofre udformningen af den næste henstilling til kommunerne om dette emne megen opmærksomhed og tænke på folk med beskedne indtægter og beskedne huse.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Jeg vil godt takke den lige nedstegne taler, hr. Ole M. Nielsen, der mente, at det lakrids, han har indtaget her i løbet af dagen, er mere skadeligt end vand med nitrat i. Det tror jeg er meget korrekt, og når hr. Ole M. Nielsen har den holdning, vil jeg opfordre vores miljøminister til at tage hr. Ole M. Nielsen med som konsulent, når brevet til vores kommuner skal udformes. Jeg tror, det vil have en god og positiv virkning, så jeg vil altså arbejde for at få de

to herrer til at sætte sig sammen og udforme et brev til vores borgmester.

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Når Venstres sundhedsminister havde den holdning til nitratgrænsen, som en af ordførerne omtalte, var det, fordi sundhedsministeren havde sine informationer fra Sundhedsstyrelsen. Nu er der kommet nye informationer, og derfor har vi borgerlige partier en ny holdning.

Så vil jeg sige, at man ikke altid behøver at være til stede i salen for at høre, hvad der bliver sagt, og jeg bemærkede, at både Kristeligt Folkeparti, De Radikale og CD har en vis sympati for, at nitrat nok ikke er så farligt, som Socialdemokratiet tror, og derfor vil jeg gerne anbefale, at de tre små partier fortsætter den gode kontakt, de har med de forskellige kommunalbestyrelsesmedlemmer og amtsrådsmedlemmer. I valgkampen ude i landet siger de jo, at man skal have mulighed for at drikke vandet fra sin egen brønd, men det bliver spændende at høre, om der er kommunalpolitikere, der siger det fremover.

Så vil jeg da også lige sige til miljøministeren, som nogle gange har spurgt, om det otteende punkt var en kommunal valgkamp, at jeg startede denne debat i 1990, fulgte den op i foråret 1993, i juni igen i 1993, i juli i 1993 osv., så hvis valgkampen kører hele tiden, er det et led i valgkampen, men det er især, fordi jeg har en vis interesse i sagen, og når man finder ud af, at et væsentligt stof ikke er nær så farligt, som man troede, er det godt, at det kommer ind i debatten.

Men alt i alt tak for en god og på nogle punkter også en saglig debat. Jeg tror i hvert fald, at der er nogle, der er begyndt at tvivle på, at nitrat er så farligt, som det har været sagt, og så er målet nået.

(Kort bemærkning).

Vibeke Grønbæk (RV):

Jeg vil gerne have præciseret, at Det Radikale Venstre ikke på noget tidspunkt har sagt, at vi mener, at nitrat er ufarligt, og vi vil helst ikke slås i hartkorn med hr. Jørgen Winthers holdning til nitrat. Jeg har ikke fået præciseret, hvordan Socialdemokratiet formulerer deres forhold til nitrat, men jeg vil gerne fastslå, at

[Vibeke Grønbæk]

Det Radikale Venstre ikke på noget tidspunkt har sagt, at nitrat er ufarligt.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Det er et gammelt hestehandlertrick, når man har gjort en dårlig handel, på en eller anden måde at få det til at se ud, som om det var en god handel. Det kom jeg til at tænke på, da jeg hørte hr. Jørgen Winther forsøge at afslutte debatten og opsummere den og sige, at han var kommet langt, og at han havde fået meget ud af den. Nej! Det har været en ren afklædning af hr. Jørgen Winthers synspunkter om nitrat.

Det har jo også – og det er jeg da glad for – været en afsløring af, at de tre partier bag forespørgslen mener noget forskelligt, og det er en afsløring af, at der hverken er hoved eller hale i Venstres argumentation i forhold til lokalt selvstyre og til miljøpolitikken. Så det dér hestehandlertrick gik ikke; vi kunne godt se, hvordan det hele hænger sammen.

(Kort bemærkning).

Mario See (CD):

Det er til hr. Jørgen Winther.

Hvis CD mente, at nitrat er ufarligt, ville jeg have sagt det. Det mener vi ikke – tværtimod – og derfor ønsker vi de nugældende grænseværdier fastholdt, og jeg må endnu en gang sige, selv om det er sagt mange gange i dag, at disse retningslinjer er fastsat af EF, og at det var hr. Jørgen Winthers eget parti, der på daværende tidspunkt besluttede, at de også skulle gælde for vand fra egne brønde.

Det er muligt, at WHO nu har ændret holdning på det område, men så har jeg fuld tillid til, at hvis det er tilfældet, vil både EF og sundhedsministeren på rette tidspunkt sørge for, at det også bliver indarbejdet i det, der gælder for vand fra egne brønde.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Det er lige en venlig erklæring til Det Radikale Venstres ordfører, som nævnte, at Det Radikale Venstre så sandelig mente, at nitrat var farligt, og at det var hele partiets holdning.

Jeg nævnte tidligt på dagen, at Det Radikale Venstre havde et meget fremtrædende folketingsmedlem, der hed Svend Haugaard. Han

har skrevet utallige læserbreve i landsblade og husmandsforeningsblade, hvor han gang på gang påpegede og dokumenterede, at nitrat så sandelig er ufarligt. Det er aldrig blevet imødegået af Det Radikale Venstre, og derfor må vi vel formode, at når han er den eneste i Det Radikale Venstre, der har skrevet om nitrat, så er det partiets holdning, for det er aldrig blev modsagt af toppen.

CD's ordfører følte sig foranlediget til her fra talerstolen at sige, at CD så sandelig mente, at nitrat var farligt. CD's ordfører var mere end én gang oppe og sige, at CD mente, at nitrat var farligt.

Derfor vil jeg godt spørge CD's ordfører, hvilken baggrund han har for sådan en påstand. Der er nemlig ingen videnskabelige beviser eller antydninger af, at nitrat er farligt, og derfor vil jeg godt have CD's begrundelse for at antage det. Socialdemokratiets og SF's baggrund er helt politisk, de vil nedlægge så mange private brønde som muligt for at koble dem sammen til store fælles anlæg. Men er CD's begrundelse den samme?

(Kort bemærkning).

Vibeke Grønbæk (RV):

Jeg tror ikke, at hr. Aage Brusgaard har hørt godt nok efter, for jeg sagde, at der overhovedet ikke skal herske tvivl om partiets holdning.

Hvis hr. Aage Brusgaard erindrer det, og det tror jeg da ellers at mange andre gør, så var det fru Lone Dybkjær, der præciserede disse ting vedrørende nitrat, og ikke noget andet medlem af Det Radikale Venstre.

Det har været fru Lone Dybkjær, der har tegnet partiets politik vedrørende nitrat i drikkevandet, og det tror jeg også at hr. Aage Brusgaard udmærket er klar over.

Desuden synes jeg, at det er væsentligt at få fastslået, om nitrat er farligt eller ej. Vi henholder os til WHO og andre internationale organisationer, som har vurderet det sundhedsmæssige, og det bliver vi ved med, indtil andet er påvist.

(Kort bemærkning).

Mario See (CD):

Jeg må komme med den samme henstilling til hr. Aage Brusgaard, som jeg for et øjeblik siden kom med til hr. Jørgen Winther, nemlig

[Marlo See]

at jeg vil bede om, at man ikke lægger mig ord i munden, som jeg ikke har sagt. Jeg har hverken sagt, at nitrat er farligt eller ufarligt. Det, jeg har sagt, og det må jeg fastholde, er, at vi ikke i CD på nogen måde kan tilkendegive – det har jeg i hvert fald ingen personlig baggrund for – om nitrat er det ene eller det andet. Det, jeg ligesom den forrige taler har sagt, er, at vi henholder os til de organer, som har forstand på disse ting, og som det har været sagt tidligere under debatten, er det en politisk debat, og det burde jeg være den sidste der skulle belære en garvet politiker om.

Vi træffer politiske beslutninger her, og det gør vi ud fra et forsigtighedsprincip. Det er det, der er vores opgave, og derfor fastholder vi en lav grænse. Vi gør det ikke, fordi vi har et særligt kendskab til, hvorvidt nitrat er farligt eller ufarligt, og jeg er ganske sikker på, at det har hr. Aage Brusgaard heller ikke.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Så blev vi da så kloge på CD's politik! Man mener faktisk hverken det ene eller det andet, men når nu Socialdemokratiet, det store parti, mente sådan, fulgte man det.

Jeg havde egentlig forventet, at ministeren afslutningsvis ville gå op og svare på nogle af de spørgsmål, der er stillet, og de er blevet stillet gentagne gange, fordi der gentagne gange ikke er svaret; men det ser altså ikke ud til, at vi får svar.

Et af hovedspørgsmålene – og det er så tredje gang, jeg spørger ministeren – er: Agter ministeren at skrive ud til borgmestrene om, at de skal fare med lempe? Vil ministeren skrive, at det med 0 eller 50 mg skal man ikke tage så tungt, for nu har et flertal altså sandsynliggjort, at nitrat ikke er farligt, så vi hæver de 50 mg til 100 eller 150? Hvad ønsker ministeren at skrive i julebrevet til kommunerne?

Jeg ønsker ikke ordret at vide, hvad der skal stå i brevet, men hensigten med brevet synes jeg lige at ministeren skylder denne debat at oplyse om som afslutning.

Så vil jeg godt sige tak for debatten, som jeg synes har været formålstjenlig. Vi har haft en god debat, hvor alle har kunnet sige tingene, uden at ordene er føjet om ørerne på os, og jeg tror, at alle er blevet forvisset om, at de 25 eller 50 mg er noget, man skal forholde sig let til.

Der er jo ikke på nogen måde kommet et eneste bevis på bordet for, at nitrat er farligt, selv om vi har spurgt mange gange.

Miljøministeren (Svend Auken):

Jeg har stor respekt for hr. Aage Brusgaard, og derfor har jeg faktisk besvaret hr. Aage Brusgaards spørgsmål to gange; nemlig første gang i min tale, før hr. Aage Brusgaard overhovedet havde stillet spørgsmålet, og anden gang, da hr. Aage Brusgaard stillede spørgsmålet.

Jeg har gjort opmærksom på, at vi vil videreføre den tidligere regerings politik. Vi vil gentagne den opfordring til kommunerne, der ligger i den tidligere regerings brev til kommunerne, og vi vil præcisere de hensyn, som Miljøstyrelsen har stillet op, og som skal indgå i en konkret afvejning, inden man skrider til retshåndhævelsesskridt over for den enkelte brøndejer. Som jeg har sagt flere gange før, går disse hensyn ud på, at Miljøstyrelsen har gjort opmærksom på, at der bør lægges vægt på overskridelsens størrelse, nærliggende forureningskilder, mulighed for tilslutning til vandværk og de økonomiske forhold, og det vil altså være den læst, mit brev til kommunerne vil blive skåret over.

Jeg havde egentlig ikke tænkt mig at sige noget her til sidst, men jeg vil gerne konstatere i min afsluttende replik, at selvfølgelig er det et væsentligt spørgsmål at få diskuteret. Regeringen deltager gerne i en diskussion om sikring af drikkevandets kvalitet i Danmark, men jeg må for mit eget vedkommende sige, at jeg har ikke været imponeret af den indsats, som de tre forespørgere har leveret i dag, i hvert fald nogle af dem. Man kritiserer i voldsomme vendinger den nuværende regering for at videreføre den tidligere regerings politik. Uden nogen form for dokumentation tilbageviser man såvel Verdenssundhedsorganisationen, sundhedsmyndighederne i alle de lande, vi normalt sammenligner os med, de danske sundhedsmyndigheder og EF. Man siger, at alt, hvad alle disse internationale organisationer lægger frem på dette område, ikke har nogen videnskabelig værdi, og man ønsker – for nu at citere hr. Gade – at se lig på bordet, før man overhovedet vil foretage sig noget på området.

Jeg synes, det er beskæmmende, og jeg kan kun finde den forklaring, at man øjensynlig

[Miljøministeren]

mener, at det er god politik at dreje 180 grader, når man er kommet i opposition, i forhold til, hvad man mente, da man var i regering. Spørgernes indlæg her i dag lægger op til en ændring af administrationen på et område, hvor man tidligere selv har fastlagt retningslinjerne.

Endelig har man ikke givet noget fornuftigt svar på, hvordan man vil have Folketinget til at tage stilling til et dagsordensforslag, hvor to af forslagsstillerne hævder, at der indføres en vetoret og dermed altså en ophævelse af den hidtidige regerings politik på området, mens den tredje forespørger, nemlig Det Konservative Folkepartis ordfører, hævder, at dagsordenen ikke betyder, at der indføres vetoret. Det er selvfølgelig altid interessant med en diskussion om et vigtigt emne, men det her har været pinligt.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Jeg skal ikke forlænge debatten med mere end et minut, og det er også muligt, at det, jeg vil sige nu, allerede er sagt. Der er sagt mange ord, og det er jo ikke nemt at huske alle ting.

Men ministeren sagde, og det er også blevet sagt af andre ordførere, at disse vejledninger bygger på en WHO-rapport. Men man skal altså lige huske på, at hvis man går lidt ned i papirerne, gav denne WHO-rapport en konklusion af, hvor meget nitratindhold børn i de underudviklede lande kunne tåle. Det var noget med, at for børn, der fik meget mælkeerstatningspulver, var det faktisk rigtigt, her kunne det være farligt med for meget nitratindhold i vandet. Men det er der jo megen forskel på. Det er klart, at børn, der får mælkeerstatning, indtager en masse vand daglig, og at man skal være varsom; men den mængde vand, som ministeren og jeg indtager hver dag, kan måske rummes i glasset her, så om det indeholder lidt mindre eller lidt mere nitrat, har ingen betydning. Og vi har ikke kunnet få én eneste videnskabelig dokumentation for, at det er skadeligt.

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

Ministeren kom med en bemærkning om, at de borgerlige partier var drejet 180 grader, efter at de ikke mere var i regering. Det er ikke

korrekt, vi havde den samme holdning dengang, og der har også været en forespørgsel til den daværende sundhedsminister. Men ministeren henholdt sig til Sundhedsstyrelsens oplysninger, og det måtte vi stille os tilfredse med.

Nu er det altså blevet afklaret, at Sundhedsstyrelsen i allerhøjeste grad vildledte os, og derfor er vi i en ny situation, som gør, at man må tage en sådan ting op igen. Vi blev vildledt tidligere; nu ved vi, at der ikke er sundhedsmæssige problemer med nitrat, når det ikke optræder sammen med kolibakterier. Det ved vi helt præcis, det har vi Sundhedsstyrelsens ord for, og det giver en ny situation.

Miljøministeren (Svend Auken):

Jeg synes, det er utroligt, at hr. Filt Jensen fortsætter i det spor. Den daværende sundhedsminister henviste til WHO og EF. WHO har ikke alene udtalt sig om ulandsbørn, men har udtalt sig generelt om, hvilke kvalitetskrav der ud fra en sundhedsmæssig vurdering skal stilles til drikkevand, når det drejer sig om nitratindhold, og det samme har EF gjort. Jeg synes, det vidner om en selvovervurdering grænsende til det himmelske, når Venstres og Fremskridtspartiets ordførere mener, at man er klogere end både Verdenssundhedsorganisationen, sundhedsmyndighederne i alle de lande, vi normalt samarbejder med, EF og Sundhedsstyrelsen i Danmark.

Jeg nævnte tidligere i debatten, at i september var der en konference i EF, hvor Kommissionen havde indkaldt eksperter fra samtlige 12 EF-lande for at diskutere EF's drikkevandsdirektiv, herunder spørgsmålet om grænseværdien på de 50 mg. Der var enighed de 12 lande imellem og mellem de 12 landes sundhedsmyndigheder om, at man skulle fastholde grænsen, for den var sundhedsmæssigt den mest forsvarlige, og så er det da utroligt, at ordførere for de pågældende partier blæser på, hvad deres egne ministre tidligere har sagt; blæser på, hvad den danske Sundhedsstyrelse har sagt; blæser på, hvad de siger i alle andre lande, og blæser på, hvad man siger i Verdenssundhedsorganisationen, men fastslår som en kendsgerning, at det nu er videnskabeligt bevis, at der ikke er nogen sundhedsmæssig risiko knyttet til vand med store koncentrationer af nitrat.

[Miljøministeren]

Altså: Det er klart, at man sagtens kan sige: »Hvis det er fakta, så benægter a fakta«, og der er vist også repræsentanter for de pågældende partier, der tidligere har beriget den politiske debat med udsagn af den art. Men der er ikke skygge af belæg for det, hr. Filt Jensen sagde her til sidst om, at det var videnskabeligt bevis, at der ingen risiko var ved store koncentrationer af nitrat eller ved koncentrationer, der oversteg sundhedsgrænsen.

Hr. Gade har tidligere sagt, at denne grænse på 50 mg er udtryk for et forsigtighedssynspunkt. Den er udtryk for den sundhedsmæssige opfattelse, at så længe vi overhovedet har mulighed for det, skal vi fastholde, at det vand, som både vi voksne og vores børn drikker, skal være rent, og at en god indikator og en sikkerhedsmargin for det er en overholdelse af grænsen på de 50 mg.

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

For det første vedrører WHO-grænsen eller EF-direktivet ikke private brønde, og det er dem, vi snakker om i dag. Dernæst har professor Bonnevie, som var en af eksperterne, der var med til at fastsætte grænsen på de 50 mg pr. liter i WHO, sagt i både skrift og tale, at det ikke har betydning i Danmark, hvor vi har det bakteriologisk rene vand. Hvis ikke det er bakteriologisk rent, er det selvfølgelig et problem.

Det næste er, at den tidligere sundhedsminister fra Venstre henholdt sig til Sundhedsstyrelsen, fordi det derfra forelå, at det var sundhedsfarligt. Vi har nu fået bevis for, at det er det ikke, og derfor er der også logik i, at vi tager sagen op, når Sundhedsstyrelsen i dag siger, at der kun har været ét tilfælde af »blå børn« i de sidste 20 år, og her var man oppe på 172 mg nitrat, samtidig med at der var rigeligt med kolibakterier i vandet. Derfor mener vi fortsat, at der er grundlag for, at man siger til de private brøndejerere, at for deres vedkommende er det op til dem selv, om de vil drikke af det vand.

Vi går ind for det kommunale selvstyre, men vi går også ind for den fulde frihed for den enkelte borger, så længe man ikke generer andre borgere.

Sundhedsministeren (Torben Lund):

Jeg tror efterhånden, at alle tørster efter, at

vi skal afslutte denne debat. Men jeg synes næsten efter hr. Filt Jensens indlæg, at jeg er nødt til én gang til at gentage, at Sundhedsstyrelsens sundhedsfaglige rådgivning og anbefaling i denne sag i dag er præcis den samme, som den var før regeringsskiftet. Sundhedsstyrelsen anbefaler, at vi fastholder den grænseværdi, vi har haft igennem nogle år.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Hr. Aage Brusgaard for en kort bemærkning, og jeg fornemmer, at debatten nærmer sig sin afslutning.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Det håber jeg også.

Miljøministeren nævnte, at Venstres og Fremskridtspartiets ordførere nærmest var himmelske i deres viden. Jeg mener faktisk, at vi med vores viden er saglige i vores argumentation, hvorimod ministerens viden kan ligge på et meget lille sted; og derfor henholder ministeren sig også til en EF-redegørelse og en WHO-redegørelse, som ikke drejer sig om Danmark.

Men jeg vil godt spørge ministeren, om ikke ministeren har læst forespørgslen, for der står netop »private brøndejerere«. Jeg vil også spørge ministeren, om han ikke kan bekræfte, at den 5. juli 1990 faldt der en dom i EF, der sagde, at rådsdirektivet om kvaliteten af drikkevand ikke drejer sig om private brønde og private boringer. Derfor har ministeren aldeles og særdeles uret, når han siger, at de regler, vi har i Danmark, er blevet til på baggrund af EF's regler og vedtagelser. Det er de *ikke*. Danmark har lov til at føre den politik for private boringer og private brønde, som vi ønsker. Det vil EF ikke blande sig i og har ikke gjort det.

Miljøministeren (Svend Auken):

Jeg sagde ikke, at hr. Aage Brusgaards viden var himmelsk; jeg sagde, at hr. Aage Brusgaards og hr. Jørgen Winthers selvovervurdering var himmelsk, og det er der efter min opfattelse en forskel på. Men jeg indrømmer blankt, at min viden blegner i forhold til den viden, man har i en række af de sundhedsfaglige organisationer og instanser, som har udtalt sig om spørgsmålet.

[Miljøministeren]

Når jeg tager ordet, er det kun for endnu en gang at slå fast, at da EF-Domstolen fastslog, at EF-direktivet ikke havde retsvirkning for private brønde – som hr. Aage Brusgaard ganske rigtig gjorde opmærksom på – besluttede den daværende borgerlige regering alligevel at fastholde denne grænseværdi for de private brønde, og det er på den baggrund, jeg ikke er sur på hr. Aage Brusgaard, ja, jeg er faktisk ikke sur på nogen.

Men jeg synes heller ikke, at der er grund til at kritisere hr. Aage Brusgaard, for alle, der kender hr. Aage Brusgaards forhold til miljøet, ved, at hr. Aage Brusgaard ikke tillægger nogen grænseværdi nogen som helst betydning. Folk kan gøre, hvad de vil, og så må miljøet skøtte sig, som det bedst kan. Sådan er hr. Aage Brusgaards klare ideologiske holdning.

Men det er noget andet med de to partier, der i 1990 blev konfronteret med denne retskendelse og besluttede, at den alligevel skulle være gældende og har administreret efter de retningslinjer siden. Så snart de er kommet i opposition, starter de et felttog mod den politik, de selv stod for tidligere, uden at kunne fremlægge nogen argumentation med nogen saglig vægt. Det er dét, jeg angriber. Og så vil jeg endda sondre mellem hr. Jens Jørgensen og hr. Jørgen Winther, fordi hr. Jens Jørgensen dog i det mindste havde det synspunkt, at de regler, man hidtil har haft på området, var fornuftige. Men så er det bare så meget desto mere overraskende, at hr. Jens Jørgensen er medforslagsstiller til et forslag om motiveret dagsorden, som gør op med den hidtidige politik på området.

Der er hverken hoved eller hale på de tre partiers indsats i denne sag. Det handler kun om kommunalpolitik, det handler om at markere sig inden den 16. november, og det synes jeg er al ære værd. Men så skal vi altså heller ikke gøre det til mere, end det er.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg gør opmærksom på, at afstemningen om det fremsatte dagsordensforslag vil finde sted ved Folketingets møde i morgen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 40:

Forslag til lov om ændring af lov om kemiske stoffer og produkter.

Af miljøministeren (Svend Auken).

(Fremsat 27/10 93).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Helen Beim (S):**

Lovforslag nr. L 40, som vi skal behandle her sidst på dagen, omhandler to elementer. Det ene er et spørgsmål om markedsføring, det andet er et spørgsmål om revurdering af aktive giftstoffer, når de skal bruges i plantebeskyttelsesmidler.

Man kan altså se, at denne sidste del af lovforslaget tager fat på plantebeskyttelsesmidlerne, og det er også varslet i bemærkningerne, at der senere vil komme et lovforslag om biocider i henhold til et EF-direktivforslag. Det vil altså sige, at når godkendelsen af et aktivstof udløber ifølge de eksisterende ordninger, kan det først på ny blive godkendt, når det er optaget på EF-listen. Det fremgår af forslaget, og det går vi ind for i Socialdemokratiet og støtter derfor lovforslaget.

Derefter kan jeg sige, at med denne ændring bliver det sådan, at miljøministeren får en bemyndigelse til at fastsætte regler for den måde, markedsføringen kan foregå på her i landet. Disse regler skal naturligvis være i overensstemmelse med de fællesskabsforpligtelser, som Danmark har.

Til allersidst vil jeg sige, at hermed bliver der lukket et hul i lovgivningen, som vi har haft hidtil, og samtidig er der i bemærkningerne taget lidt højde for fremtiden, idet det også bliver omtalt, hvordan biociddirektivet skal behandles.

Fra Socialdemokratiets side tilsiger vi naturligvis en hurtig og saglig udvalgsbehandling, så lovforslaget kan træde i kraft den 1. januar 1994, som det også nævnes i selve forslagens tekst.

Jens Jørgensen (KF):

Da mit partis ordfører, fru Eva Møller, er forhindret i at være til stede, skal jeg på fru Eva Møllers vegne fremføre følgende: